Sayı 7 (271)
Temmuz 2017
Yıl XXV

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN
MÜSLÜMANLARI
BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalımov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi" 27
Müslümanlar Dergisi

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

İnsana Gerçek Güven ve Dokunulmazlığı Kazandıran: MAHREMİYET

Mahremiyet, muhrim, ihram, mahrem, mahrûm, mahrûmiyet, harâm, harem, harman, muhterem, hürmet, ihtirâm, harîm, muharrem, tahrîm…

Bu ifadeler Arapçadan dilimize ve kültürümüze, hatta başka dillere ve kültürlere de geçmiş aynı kökten türeme kelimelerdir. Bunların köküne baktığımızda saygı, kutsallık ve dokunulmazlık anlamlarını içerdiğini görmekteyiz. Bu ifadeler, insanın şerefini, belirli mekân ve zamanların saygınlığını korumak için sınır koymakta, izinsiz girilemeyecek, bakılamayacak ve yapılamayacak yerleri ve işleri belirlemektedir. Bir kısmı İslâm öncesi Arap toplumunda da kullanılmış olan bu kelimelere İslâm dini başka bir içerik kazandırmıştır. Ama sonuç itibarıyla bu kavramların özünde sınırlama, saygı ve dokunulmazlık vardır, hedefleri ise insanın emniyeti ve toplumun güvenliğidir.

Saygı, dokunulmazlık ve sınırlılık anlamlarını taşıyan "mahremiyet" kavramı İslâm'ın olmazsa olmazlarındandır. Mahremiyet, insanın dinini, namus ve şerefini, özetle insanlığını korumayı garanti altına almaktadır. Anlam itibarıyla ve uygulamada insana birtakım sınırlamalar getirse de son tahlilde mahremiyet insana gerçek özgürlüğünü kazandırmakta ve güvenliğini sağlamaktadır.

Mahremiyet, Müslümanın bütün hayatını kapsayan bir ilkedir. Müslümanın kimlerle hangi ortamlarda görüşebileceğini, konuşabileceğini, fizikî temas kurabileceğini belirleyen mahremiyet, gülüşünün karatından oturup kalkma şekline, giyinip süslenmesinden bayramlaşmasına, çalışmasından spor yapmasına, sosyal medyayı kullanmasından telefon konuşmalarına ve ibadetine kadar çok geniş alanları kapsamaktadır. Öyleyse mahremiyet, insanla birlikte her an ve her zaman var olacak bir kurallar bütünüdür ve bu kuralları sorumlu davranmayı hedefleyen her Müslüman, hatta her insan gerektiği gibi öğrenmeli ve onlara uymalıdır.

Zira Hazreti Âdem'in cennetten yeryüzüne sürülme sebebi mahremiyet kurallarını ihlâl etmesi olmuştur. O yüzden mahremiyet konusunda bir anlık gafletin faturası çok acı olabilir.

Hazreti Yusuf ile Züleyha arasında yaşanan mahremiyet sınırlarını çiğneme eylemi, insanın Züleyha'nın düştüğü acıklı duruma düşebileceğini bizlere canlı bir biçimde sergilemektedir.

Bu da bizlere mahremiyet konusunda en ufak detayın bile ihmal edilmemesi gerektiğini, hiç kimsenin "ben yapmam" demeyerek saygınlık, namus, şeref ve Allah'ın kendisine bahşettiği dokunulmazlığı gözbebeği gibi koruması gerektiğini açıkça göstermektedir.

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

02 Makedonya Cumhuriyeti İslâm Birliği Reisü'l-Ulemâsı Hacı Süleyman Efendi Recepi: Kimsenin Bizi "İkinci El" Vatandaş Olarak Görmesine Müsaade Etmiyoruz
05 Mahremiyet Rahmettir
06 Küçük Çocuklara Mahremiyet Eğitimi Nasıl Verilmeli
08 Facebook'ta Mahremiyet
10 İslâm'da Evlenilmesi Yasak Olan Akrabalar
12 Evrensel Değerler ve Ahlâkî Kurallar
14 Başarmak İçin Tek Kuralım Hiçbir Zaman İnanmaktan Vazgeçmemek
16 Duştubaklı Hâfız İsmail Hakkı Efendi
17 Eski Zağra'daki Hamza Bey Camii

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

MAKEDONYA CUMHURİYETİ İSLÂM BİRLİĞİ REISÜ'L-ULEMÂSI HACI SÜLEYMAN EFENDİ RECEPİ:

KİMSENİN BİZİ "İKİNCİ EL" VATANDAŞ OLARAK GÖRMESİNE MÜSAADE ETMİYORUZ

MÜLÂKÂT: ÖZLEM TEFİKOVA

► ***Efendim, zât-ı âlîlerinizi kısaca tanıyabilir miyiz? Süleyman Efendi Recepi kimdir?***

Aslında pek kendimden söz etmek istemem; çalışmalarım ve görevlerim, Makedonya'da İslâm ve Müslümanlar hakkında konuşmak isterim. Hatta daha geniş bir şekilde Makedonya İslâm Birliğinin (Başmüftülüğün benzeri kurum – redaktör notu) sorun ve başarılarını, genç nesillerimizin eğitimini anlatmayı arzu ederim.

Ancak fazla tanışmadığımız için Makedonya ve dost ülke Bulgaristan'daki Müslümanlara kısaca kendimi tanıtayım:

Üsküplüyüm, Arnavut asıllı İslâmî ilimler (ilahiyat) mütehassısıyım. Ortaokulu burada okuduktan sonra Priştine (Kosova) Medresesini, daha sonra da Kuveyt'te Şeriat (İslâm Hukuku) Fakültesini tamamladım. Daha komünizm zamanında Makedonya İslâm Birliğinde farklı görevler icra ettim. Makedonya'da komünizmin düşmesi, çoğulcu sistemin kurulması ve yaşanan değişimler hiç şüphesiz İslâm Birliğine de yansıdı. 1992 senesinde Makedonya Cumhuriyeti İslâm Birliği başkanlığına, yani Reisü'l-ulemâ olarak seçildim. Kısa bir fâsıla ile bu görevimi bugüne kadar sürdürmekteyim. Bu arada çalışma hayatımda İsa Bey Medresesi ve İslâmî İlimler Fakültesinde hocalık, ayrıca aynı fakültede dekanlık yaptım. Birçok uluslararası İslâmî teşkilâta üyeyim, İslâmî içerikli yüzlerce konferansa katıldım, uluslararası ödüllere sahibim ve onlarca kitap kaleme aldım.

► ***Makedonya İslâm Birliği ne zaman kuruldu?***

Makedonya İslâm Birliği bir asırlık geçmişe sahip oup kökleri Osmanlı İmparatorluğuna uzanmaktadır. Şüphesiz, İslâm Birliğimiz, İkinci Dünya Harbi öncesinde de komünizm döneminde de var olup çalışmaktaymış, lâkin gerçek şekil ve işlevselliğini Mekedonya'nın bağımsızlığından sonra elde etmiştir. Bugün Makedonya İslâm Birliği, son derece ciddî ve saygın bir dinî kurum olup Müslümanların dinî hayatının tanzimi, İslâm'ın gelişmesi, Müslümanların eğitimi ve İslâmî ilimler alanında kadroların yetiştirilmesi ile ilgilenmek-

tedir.

▶ ***Makedonya Müslümanlarından söz ettiğimizde hemen aklımıza Üsküp geliyor. Üsküp'te neler var? Oradaki Müslümanlar nasıl yaşar?***

Makedonya Müslümanlarından söz edildiğinde evvelâ Üsküp'ün akla gelmesi normaldir, zira Makedonya'nın başkentidir, ama aynı zamanda Makedonya'daki İslâmî hayatın da merkezidir. İslâm Birliğimizin merkezi burada bulunmaktadır, Medresemiz ve İslâmî İlimler Fakültemiz buradadır, en büyük Müslüman kitlesi de burada yaşamaktadır. Şehrimiz, eski ve yeni camiler ve İslâm mimari eserleri ile doludur. Ancak Makedonya'daki takriben 1 milyon Müslümanın yaşadığı her köy ve kasabada da İslâm vardır.

Normal bir hayatımız var, çalışıyoruz, hayatımızı iyileştirmek için çabalıyoruz, aslında postkomünist ülkelerde yaşayan hiç kimse için hayat kolay değildir. Fakat bu dinî bir sorun değil, daha ziyade iktisadî şartların yeryüzüne yansımasıdır. Kaldı ki, bütün bölge benzer durumdadır. Muhtemel ayrımcılığa karşı bütün Müslümanlar birlikte mücadele ediyor, kim olursa olsun, bizi "ikinci el" vatandaş olarak görmesine müsaade etmiyoruz.

▶ ***Üsküp hâricindeki Müslümanların hayat akışı nasıldır? Neyle uğraşıyor, ne çalışıyorlar?***

Üsküp hâricindeki hayat da buaradaki gibi geçiyor, çok çalışma ve büyük başarılar elde etme arzusu var. Biz de diğerlerinin çalıştığı ve uğraştığı şeylerle uğraşıyor ve çalışıyoruz, bütün dünyada olduğu gibi yaşıyoruz, çağdaş hayata ayak uydurma gayreti içindeyiz. Elbette bizim de zorluklarımız var ve bunlar daha ziyade siyasî olaylarla ilgili. Ama bizler bu yönde ülkemizdeki Müslümanların üye olduğu siyasî partilerin desteğini görmekteyiz, fakat sadece onların değil.

▶ ***İslâm kültürü ve tarihine ait eserlerinizin durumu nedir?***

Şunu ifade etmeliyim ki, tarihî açıdan bakıldığında, Makedonya Balkanlar'ın İslâm incisi imiş, güzel camiler ve daha pekçok başka İslâmî mimarî eserleri ile doluymuş. Bunlar birçok tarihî eser ve belgede görülebilmektedir. Maalesef İslâm tarihi ve kültürüne ait bu eserlerin büyük bir kısmı geriye dönmemecesine çeşitli İslâm ve genel anlamda kültür düşmanı yıkıcılar tarafından yok edilmiştir.

Ancak işte, Allah'ın dilemesiyle, bu İslâm mimarisinin ve âbidelerinin bir kısmı çok güzel ve muhafaza edilmiştir. İslâm Birliği olarak onların ayağa kaldırılması ve restore edilmesi için çabalıyoruz, tabiî ki, idaredeki siyasî temsilcilerimizin bu konudaki yardımıyla bunu yapmaktayız.

▶ ***Bizim ülkelerimiz komşu. Sizce iyi komşuluk yapabiliyor muyuz? İki komşu ülkenin Müslüman toplulukları olarak yeterince birbirimizi tanıyor muyuz?***

Samimi olmak gerekirse, olması gereken ve normal bir derecede iyi komşu olmayı başardığımızı söyleyemem. Bunun suçlusunun da siyaset olduğuna inanıyorum. Sözüm, iki devlet arasındaki genel ilişikiledir ve büyük ölçüde bu suçun Makedon siyasî partilerine ait olduğunu düşünüyorum, çünkü gerçeği epeyce çarpıtarak sunuyorlar.

İki ülkenin Müslüman dinî teşkilâtlarına baktığımızda da karşılıklı tanışma noktasında yeterli seviyede değiliz, oysa bu bizim İslâmî bir vazifemizdir. Ben, Bulgaristan'da çok iyi Müslümanlarla tanıştım, sizin Müftülüğünüzle sağ-

lam ve dostâne ilişkilerim var, ancak yakınlaşma ve dostluğumuzu artırmak için daha çok şey yapmamız gerekitiğini düşünüyorum. Şanı yüce olan Allah'a duacıyım ki, bizim İslâmî dostluğumuzun yollarını daha fazla aydınlatsın. Çünkü bizler barış ve birlikte yaşama, diyalog ve hoşgörü tesisi hususunda etken olmamız hasebiyle iki komşu ülkemiz arasındaki ilişkilerin güçlenmesi ve iyileşmesi için de yardımcı olacağız.

▶ ***Büyük krizler de yaşasa Müslüman topluluk her zaman birliğini korumayı başarmıştır. Halkınız Makedonya'daki mültecilere kalplerini açtı. Sivil toplum kuruluşları gece gündüz onların yanındaydı. Durum şimdi nedir?***

Askerî eylem ve çatışmalar sebebiyle evlerini terk etmeye mecbur kalan Müslüman mülteciler acınacak bir haldedir. Sizlerin ve bizlerin görevi, bu zor durumdaki kardeşlerimize yardım etmek, en fazla ihtiyaç duydukları zamanda onlara el uzatmaktır. Makedonya'da İslâm Birliğimiz, insanî yardım kuruluşumuz "Hilâl" vasıtasıyla bu zavallı insanlara yardım etmek için bütün imkânlarını seferber etti, bunu başka İslâmî kuruluşlar da yaptı. İmkânlarımız nisbetinde bugün de bunu yapmaya gayret ediyoruz, fakat Makedonya sınırında çok sayıda mültecinin bulunduğu zamanlarda devletin yardımından memnun olmadığımızı söylemeliyim. O zamanlar bu insanlara karşı son derece gayr-ı insanî tavır sergilendiğine şahit olduk. Ancak unutulmamalıdır ki, hayat uzun ve akışı içerisinde çok şeyler yaşanabilir. O yüzden dinî, ırkî veya millî aidiyetlerine bakmaksızın zorda olanlara yardım etmek bizlerin insanî borcudur. Allah herşeyi bilen ve herşeyi görendir.

▶ ***İlmin herşeyin temeli olduğunu biliyoruz. Makedonya'da Müslümanların ne tür eğitim kurumları bulunmaktadır?***

Makedonyada'ki okullarda din dersi okutulmuyor, İslâmî din eğitimi ise Makedonya İslâm Birliğinin özel yetki alanındadır. Camilerimizde okul çağındaki çocuklara yönelik düzenli din eğitimi veriyoruz, bu çalışmalar da bizim görevlilerimiz, ilâhiyatçı ve hocalar tarafından yapılmaktadır. Aynı zamanda Üsküp'te medresemiz (İmam Hatip Lisesi) bulunmaktadır ki, Makedonya'daki değişik şehirlerde de şubeleri var. Özellikle kız medresemiz ve onun şubeleriyle mutluluk ve gurur duymaktayız. Sadece Makedonya'ya değil, bölgemize de gerçek anlamda İslâmî ilimler sahasında elemanlar yetiştiren İslâmî İlimler Fakültemiz 20 yıldan beri çalışmaktadır.

Bu doğrultuda öğrenciler için yerli yazar, bilirkişi ve uzmanlarımız tarafından ders kitabı ve literatür hazırlanmaktadır. Tabiî, tercüme etmek suretiyle yabancı Müslüman yazarların eserlerinden de faydalanmaktayız.

▶ ***Makedonya Müslümanları, gazete ve dergi gibi kendi yayınlarıyla kendilerini ifade edebiliyorlar mı? Bu hususta bizi bilgilendirebilir misiniz?***

İslâm Birliğimiz bünyesinde artık 30 senedir "Hëna e RE" (Mlada Meseçina/Hilâl) adlı haber ve kültür dergisi Arnavutça, Türkçe ve Makedonca olarak basılmaktadır. Bu dergimiz, çok ciddî bir yayın olup yerli ve yabancı yazarlar tarafından kaleme alınan elzem ve en ilginç İslâmî konuları ele almaktadır. Aynı zamanda bizim ilâhiyatçılarımız, yayın ve yazılarıyla bütün özel ve devlet medyalarında da yer almaktadır. Ama biz, yakın zamanda sırf İslâmî içerikli bir radyo ve televizyon merkezi kurmayı ümit ediyoruz. Bizim hedefimiz ve arzumuz budur.

▶ ***Lütfedip bize zaman ayırdığınız için sizlere teşekkür ediyorum. Başka bir şey ilâve etmeyi arzu eder misiniz?***

Ben sizlere teşekkür ediyorum. Makedonya'da İslâm ve Müslümanların durumu ile alâkadar olduğunuz için müteşekkirim. İnançlı insanlarımız ve umumiyetle Müslümanların hayrı için gelecekte yardımlaşmayı ümit ediyorum. Dost Bulgaristan'daki bütün kardeşlerimize ve Bulgaristan Cumhuriyeti Başmüftülüğündeki dostlarımıza mahsus selâm. Allah sizinle olsun!

Mahremiyet Rahmettir

Câzip olan kıymetli, kıymetli olan korunmalı.
Kâbe cazip, mahremiyet sınırları konulmuş.
Kadın câzip, mahremiyetle izzeti, cemali korunmuş.
Muhabbet câzip, mahremiyet mührü vurulmuş.

AYŞEGÜL BALTA

Mahremiyet bir sır... „es-Settâr" olan Rabbimiz'den gelen... İnsan olabilmenin, medenî olabilmenin sırlarından... Kimi zaman ekranlarda, gazete köşelerinde, „mahremiyet ölçülerine göre yaşama"nın bir eksiklik, bir görgüsüzlük ve câhillik olarak konuşulup tartışıldığına şâhit oluyoruz. Oysa mahremiyet ölçülerinde yaşamak, medenî olmanın, seçkin ve kâmil olmanın biricik sırrı... Bu olmadan olmaz. Kuru kuruya bilgi, duvarda asılı duran mânâsız bir tablo gibi... Medeniyeti şekillendiren en büyük değer de kadın ve erkek arasındaki edeb ve hayânın irfânıdır.

Öyleyse beşer ilişkilerine de mahremiyetin girmesi, beşerin kıymetinden... Bunu korumak ve ziyadeleştirmek için...

Çift yaratılma kanunu... Bu kanunla yaratılan kadın ve erkek... Aralarındaki çekim kuvveti, bu dünyadaki fiziksel bütün çekim kuvvetlerinden daha büyük.

Câzip olan kıymetli, kıymetli olan korunmalı.

Kâbe cazip, mahremiyet sınırları konulmuş.

Kadın câzip, mahremiyetle izzeti, cemali korunmuş.

Muhabbet câzip, mahremiyet mührü vurulmuş.

İslâm rahmet. Kadına da erkeğe de şahsiyet ve itibarını veren bir rahmet. Mahremiyet Peygamber Efendimizin dünya girdabında kaybolup boğulmamamız için bize verdiği en büyük hayat ölçülerinden... O rahmeti fark edip ona sığınan, kurtuluşa erer. Sığınmayan ise, binbir girdapta kaybolur gider.

Mahremiyet, bir emniyet sigortası. Yangından korunmak için... Günümüzde mahremiyet sınırlarından uzak yaşandığı için insanlık bu yangından bir türlü kurtulamıyor. Cemiyet, içten içe çeşitli sebeplerle yanıyor. Televizyon ayrı bir yangın, internet ayrı... Eğitimdeki eksiklikler ve ihmaller ayrı bir yangın... İslâm'dan uzak kalınan hayatlar hep yangın yeri...

Eğer bir yolda tehlike varsa, sonu uçurumsa, İslâm o yola girmeye yasak koyar. Harama giden yolları engeller.

İnsan gerçeğini görmezlikten gelmek, üzerini örtmek çözüm değil. İslâm'da „insan realitesi" var. İslâm'ın farklılığı burada. İnsan gerçeğini görüyor ve kurallarını buna göre koyuyor. Adı „mahremiyet" oluyor. Mahremiyet de rahmet... En küçük halkadan en büyüğüne kadar koruyucu bir rahmet... Ne mutlu, onun sırrıyla rahmete erenlere!..

KÜÇÜK ÇOCUKLARA MAHREMİYET EĞİTİMİ NASIL VERİLMELİ

TUBA KARACAN PSİKOLOG

Çocuklara mahremiyet eğitimi, kendi cinsel kimliklerinden memnun, sahip oldukları cinsel kimliğe uygun, ahlaki değerlerin farkında ve bilincinde sağlıklı kişilik yapıları geliştirebilmelerine yardımcı olmak amaçlı verilir. Bu eğitim, her çocuğun kendisinin ve başkalarının mahrem alanlarını tanımalarını, bu alana ilişkin değer yargılarını da doğru geliştirmeyi amaçlar.

Özellikle son yıllarda sıklıkla duyduğumuz çocuklara yönelik cinsel istismar, cinsel eğitimlerin okul öncesi dönemde mutlaka verilmesi gerektiği gerçeğini yeniden gündemimize taşımıştır. Yapılan araştırmalar ailelerin bu eğitimi çocukların erken yaşta almaları yönünde fikir bildirdiklerini ortaya koyarken, aynı ailelerin çocuklarına cinsel eğitim vermekten kaçındıkları gözlemlenmiştir. Çoğu ebeveyn, çocuğuyla bu konuda ne konuşması gerektiğini bilmediğinden ya da erken yaşta çocuğun kafasını karıştırmaktan korktuğundan çocukla cinsellikle ilgili konuşmalar yapmaktan kaçındığını ifade etmiştir. Cinsellik yetişkinlerin zihinlerine ait bir tabudur. Oysa çocuklar genellikle bizim onlarla konuşmaktan kaçındığımız yaşlarda çoktan cinsel obje ve görüntülerle karşılaşmaya başlamıştır.

"Çocuğun soru soracak yakınlığı bulduğu ebeveyninin, bunu bir güven geliştirme fırsatına dönüştürmesi, ileride çocuğun karşılaşabileceği olumsuzluklarda aynı ebeveynle konuşma cesaretini göstermesini kolaylaştırır.

Peki çocukla kendi cinselliği ve mahremiyet alanlarıyla ilgili konuşmaya ne zaman başlamak gerekir?

Mahremiyet algısı, çocuk dünyaya geldiği andan itibaren verilmeye başlanabilir. Herkesin yanında uluorta alt değiştirmemek, çocuğun ailenin dışındaki kişilerin yanında çıplak dolaşmasını engellemek, bebeklikten itibaren çocuğu dudaklarından ve vücudunun özel bölgelerinden öpmemek, çevredeki kişile-

rin çocuğun isteği dışında ona sarılmasına ve öpmesine mani olmak, çocuğun kendisini sevdirmesi için rüşvet teklif edilmesine izin vermemek çocuk için güvenli bir mahremiyet alanı algısı oluşturacaktır. Bununla birlikte çocuğun yanında yapılan konuşmalara, esprilere, izlenilen programlara da dikkat edilmelidir. Zamanından önce fark edilen şeyler erken soruları beraberinde getirir. Çocuğunuz nereden etkilenmiş ya da öğrenmiş olursa olsun cinsellikle ilgili sorular sormaya başladığında cinsel eğitim de başlamıştır.

Çocuklar 3 yaş civarı kendi cinsel organları ile karşı cinsin cinsel organı arasındaki farkları sorgulamaya başlarlar. Bu süreç annenin ya da bir yakının hamileliği ve yeni bir bebeğin dünyaya gelmesine de sıklıkla rastladığından, nasıl dünyaya geldiğine ilişkin sorular da bu duruma eşlik edebilir. 3 yaşından itibaren her çocuğa kız ve erkek üreme organları arasındaki farklar basitçe işlevleriyle birlikte anlatılabilir. Soru kime sorulmuşsa bu sorunun muhatabı da o ebeveyndir. Çocuğun soru soracak yakınlığı bulduğu ebeveyninin, bunu bir güven geliştirme fırsatına dönüştürmesi, ileride çocuğun karşılaşabileceği olumsuzluklarda aynı ebeveynle konuşma cesaretini göstermesini kolaylaştırır.

Çocuğa vücut bölümleri genel olarak anlatılırken cinsel bölgelerinin aynı zamanda onlara özel olduğu ve kendi anne babası dışında özel bölgelerine kimsenin dokunmasına izin vermemeleri gerektiği de olağan bir dille anlatılmalıdır. Anne baba dışında çocuğun bakımıyla ilgilenen kişilerin de bu konuda bilgilendirilmesi gerekir. Çocuklar bazı yetişkinlerden rahatsız olabilirler. Onlara karşı yakınlık göstermek istemeyebilirler. Böyle durumlarda çocuk mahcup hissettirilmeden durum karşı tarafa kibarca anlatılmalıdır. Siz eğer çocuğunuzu başkalarıyla yakınlık kurmaları için zorlarsanız, ileride istemedikleri kişilerin zorla yakın olma çabalarına karşı koyamazlar. Çocuğunuz da tıpkı sizin gibi ilişki kuracağı kişileri kendi seçebilme özgürlüğüne, sizin belirlediğiniz alanlar dâhilinde, sahip olmalıdır. Ebeveynler cinsel eğitim sürecinde ne kadar doğal ve yalın olursa çocuk için de durum o kadar normal bir algıya dönüşecektir. Mesleki deneyimlerimizden biliyoruz ki çocuklukta verilen abartılı cinsel mahremiyet eğitimi yetişkinlikte bir takım cinsel işlev sorunlarına yol açmaktadır. Karşılaşılan sosyal olayların etkisiyle ebeveynlerin panik halde çocuğa bu konuda abartılı yüklemeler yapmaktan sakınmaları ve sakin olmaları önemlidir.

SABAH DUASI

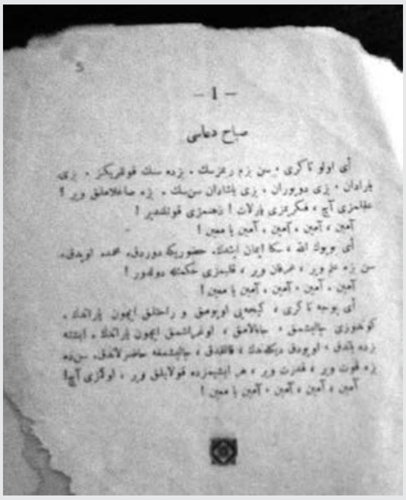

5

- 1 -

صباح دعاسی

Ey ulu Tanrı, Sen bizim Rabbimizsin. Biz de Senin kullarınız. Bizi yaratan, bizi doyuran, bizi yaşatan Sensin. Bize sağlamlık ver! Aklımızı aç, fikrimizi parlat! Zihnimizi kuvvetlendir!

Âmîn, âmîn, âmîn,

âmîn yâ Muîn!

Ey büyük Allah, Sana îmân ettik. Huzûruna durduk. Muhammed'e uyduk. Sen bize ilim ver, irfân ver, kalbimizi hikmetle doldur!

Âmîn, âmîn, âmîn,

âmîn yâ Muîn!

Ey yüce Tanrı, geceyi uyumak ve râhatlık için yarattın. Gündüzü çalışmak, çabalamak, uğraşmak için yarattın. İşte biz de yattık, uyuduk, dinlendik, kalktık, çalışmaya hazırlandık. Sen de bize kuvvet ver, kudret ver, her işimizde kolaylık ver, önümüzü aç!

Âmîn, âmîn, âmîn,

âmîn yâ Muîn!

Hâfız İsmail Hakkı Efendi

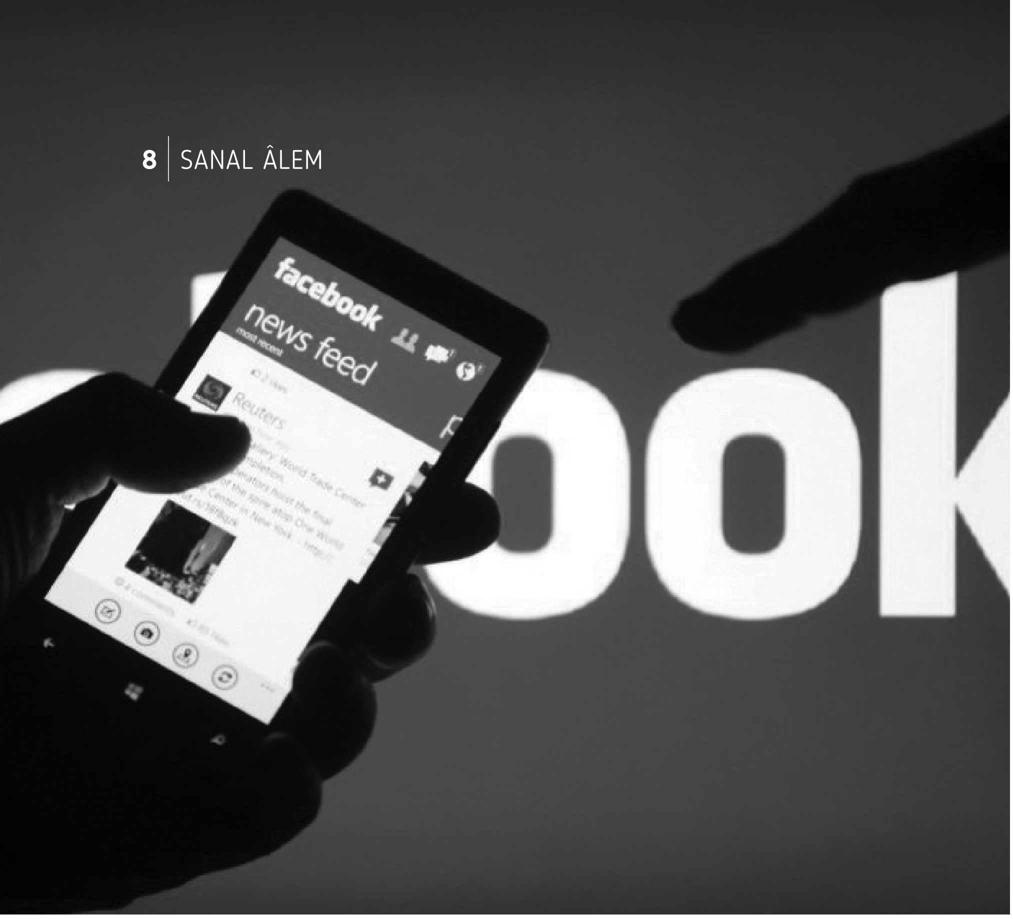

FACEBOOK'TA MAHREMİYET

SALİH ZEKİ MERİÇ

Modern hayatın bizden alıp götürdüğü en önemli değerlerimizden birisi mahremiyet duygusudur. Batılılaşama hevesi ile başlayan değer erozyonu her şeyimizden bir parça götürdü. Dinimizden, örfümüzden, kültürümüzden, benliğimizden aldı. Batı ile bizim kültürümüz arasında başta mahremiyete yaklaşım farkı var. Zira mahremiyet Batı kültüründe "dokunulmazlık", Doğu kültüründe ise "gizlilik" üzerine kurulmuştur.

Şimdi soru şu: Köklerine yabancı kalmış bir toplumda ahlakî değerlerin maya tutması, geçmişi yaşatma ve geçmişle beraber geleceği inşa etme kabiliyeti ne kadar olabilir? Kaybolan mühim değerlerden birisi mahremiyet duygumuz ise bu, üzerinde durulması gereken bir konudur. Mahremiyet kelimesi, haram kelimesinden türetilmiştir. Dinî bir kavram olan haram, yapılması yasak olan her şeyi içine alır. Başka bir ifade ile güzel olmayan, yani insanlık şerefiyle bağdaşmayan her türlü tutum, davranış demektir. Mahrem ve mahrem olmayan (nâ-mahrem) ifadeleri günümüzde daha çok kadın erkek ilişkilerinde birbirlerine karşı belli sınırları gözetmeleri ile ilgili kullanılır. Kim, kiminle ne derece görüşülebilir, kimin yanında hangi halde olunabilir? Kur'an-ı Kerim'de müminlerin dikkat etmesi gereken hususlar ve kiminle evlenip evlenemeyecekleri teferruatıyla ifade edilmiştir.

> "Evlenen, eşinin resmini; nişanlanan, nişanlısının resmini; bebeği olan, bebeğinin resmini neden paylaşır? Bir yemek anını veya tamamen kendisini ilgilendiren bir durumu paylaşmanın altında yatan psikoloji nedir? Gizlilikte, gizem ve güzellik vardır. Bu paylaşım çılgınlığının altında yatan, kendini gerçekleştirememe veya bir şeylerin ispatı gayreti olmasın?

Mümin, hayâ, utanma duygusu sahibidir. Bu özelliği onun bazı durumlarını başkalarının görmesinden ve dikkatini çekmesinden sakındırır. Meselâ, Müslüman'ın yaşadığı ev, diğer insanların rahat bir şekilde dâhil olmaması gereken "mahrem" bir ortamdır. Bu sebeple İslâm'ın bölümlerini anlatmak üzere "haremlik-selâmlık" ifadeleri kullanılmış ve Efendimiz (s.a.s.), başkalarının evine izinsiz girmeyi, özel hallerini tecessüs etmeyi yasaklamıştır.

Ancak mahremiyet hassasiyeti, sadece evin içiyle dışı arasında cereyan eden bir şey değildir. Müminin hayatının her anında, hem başkalarının mahremiyetine riayeti hem de kendi mahremiyetini başkalarına ifşa etmemeyi Yüce Rabbimiz emretmektedir.

Bu gün "Sanal Hayat" denilen bir gerçekle karşı karşıyayız. Teknolojinin gelişmesi ile hayatınızın belli bir kısmı hatta özel durumlarınız bu sanal denilen hayata taşınıyor. Telefonunuzdaki resimle-

riniz, bilgisayarınızdaki yazılarınız, görüntüleriniz aslında sizin mahrem hallerinizdir.

"Sosyal Medya", "Sanal Âlem" ve yeni neslin vazgeçmediği ve her geçen gün şekil ve muhteva değiştirerek hayatımıza giren Facebook, Twitter ve İnstagram benzeri internet altyapılı iletişim araçları, kontrolsüz kullanıldığı zaman mahremiyet duygusuna en çok zarar veren unsurlar haline gelebiliyor.

Bu sebeple iletişim araçlarını kullanırken kendi hukuki boşluklarımızı doldurmamız gerekiyor. Bir insan "paylaşımlarda" bulunurken neyi, ne kadar, nasıl ve kimlerle paylaşabileceğine bakmalı.

Çünkü bütün bunlar üyelerinize sizi zincirleme izlenme imkânı veriyor. Listenize aldığınız her insan eğer istisna koymadıysanız sizin her ifadenizi, her paylaştığınız resmi veya videoyu görebiliyor. Arkadaşınız, arkadaşınızın arkadaşı, onun arkadaşı şeklinde zincir uzayıp gidiyor. Bir değer savrulması diye ifade edebilecek birkaç örnek şu şekilde:

Meselâ insanlar ailelerinin özel sayılabilecek resimlerini kolayca paylaşabiliyorlar. Özel yazışmaları ortak alanda yapabiliyorlar. Bu ve benzeri davranışları İslâm'ın mahremiyet anlayışının neresinde değerlendireceğiz? Kurumsal kimlikle kullanılan bu tür paylaşımların bir mantığı var. Kurumu tanıtır ve kurumunuzla ilgili faaliyetleri duyurursunuz. Ancak bireysel olarak her yaptığını paylaşmak insan egosunun yücelmesi ve bir hastalık olarak nitelendirilen teşhircilikten öte ne olabilir?

Evlenen, eşinin resmini; nişanlanan, nişanlısının resmini; bebeği olan, bebeğinin resmini neden paylaşır? Bir yemek anını veya tamamen kendisini ilgilendiren bir durumu paylaşmanın altında yatan psikoloji nedir? Gizlilikte, gizem ve güzellik vardır. Bu paylaşım çılgınlığının altında yatan, kendini gerçekleştirememe veya bir şeylerin ispatı gayreti olmasın?

Sazın Nerede Şair

Sazın nerede, şair?
Yine mi elinde defterine sarılıp yola çıkmışsın
Sarhoşçasına hayallerine dalmışsın?
Yine mi tek başına bu dünyada dolaşıyorsun
Şemse, yağmura gülümsüyorsun?
Ah, şairim! Ne işin var bu dünyada
Geniş gönlün ve gezgin ruhun saklanmış sazına?

Sazın nerede, şair?
Yine mi çocuk gibi kuşların peşinde koşuyorsun
Elinde uçurtma ile uçmak istiyorsun?
Yine mi kelimelerle oynamaya başlıyorsun
Onları bir düzene koymaya çalışıyorsun?
Ah, şairim! Ne işin var bu dünyada
Geniş gönlün ve gezgin ruhun saklanmış sazına?
Sazın nerede, Şair?

SOFYA, 2015
İVA POPOVA

İSLÂM'DA EVLENİLMESİ YASAK OLAN AKRABALAR

(en-Nisâ Sûresinin 22. ve 23. Âyetlerinin Tefsiri)

DR. SEFER HASANOV
YİE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

"Babalarınızın evlilik yaptığı kadınlarla evlenmeyin. Fakat geçmişte olan biten şeyler için sorumlu değilsiniz. Bu gerçekten çok büyük bir hata, çirkin bir davranış ve kötü bir yoldur. Size anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek ve kız kardeşleriniz tarafından olan yeğenleriniz, süt anneleriniz ile süt kız kardeşleriniz, kayın valideleriniz, kendileriyle gerdeğe girdiğiniz eşlerinizden doğan ve sizinle aynı çatı altında yaşayan üvey kızlarınızla evlenmeniz haram kılındı. Fakat eşlerinizle henüz gerdeğe girmemişseniz, evliliğiniz son bulduğunda onların kızlarıyla evlenebilirsiniz. Öz oğullarınızın eşleriyle evlenmeniz de haramdır. Keza iki kız kardeşle aynı anda evlenmeniz de haramdır. Geçmişte yaptığınız bu tür evlilikler artık geçmişte kaldı. Bunlar için sorumlu değilsiniz. Unutmayın ki, Allah size karşı çok affedici, pek merhametlidir."

Her bir ferdin sosyal hayatındaki en önemli faktör, hiç şüphesiz aile, dolayısıyla onun dünyaya gelmesinin sebebi olan evliliktir. Her konuda olduğu gibi, işte bu mevzuda da Allah Teâlâ, ifa edilişi ibadet addedilen bir takım prensipler ve kaideler koymuştur. Buna benzer bir çok ayette olduğu gibi en-Nisâ sûresinin 23. ayetinde de Cenâb-ı Hak, kullarına emir verme ve yasak getirme hakkının bizzat kendisine ait olduğunu "size yasak kılındı" ifadesiyle izah etmektedir. Muhatap kitle, Allah'tan başkasının Yaratıcı olamayacağı hakikatini gönülden kabul ettiklerinden yasak getirenin ismi ayrıca zikredilmemiştir. Medine'de nâzil olan âyetlerde olduğu gibi, söz konusu âyette de hitap, müminlere yöneliktir. Bu ise hayatın her alanında dinî itaat ile teslimiyetin geçerli olması için en önemli önşartın imân olduğunu göstermektedir. Ayrıca âyetten bir şahsiyetin oluşumu ve yetiştirilmesinin doğumdan çok daha evvel başladığı anlaşılmaktadır.

İnsanın psikolojik yapısını herkesten iyi bilen Allah Teâlâ, akrabalar arası evliliklere sınır koymuştur. Bunun temel amacı, her aile ferdinin şerefini muhafaza altına almak ve akrabalar arasındaki sevgi ve saygıyı korumaktır.

Âyetlerden anlaşıldığı üzere, aralarında kan, evlilik veya süt bağı mevcut olanlara nikâh haram kılınmıştır. Çoğu durumlarda bu yasak süreklidir. Ancak, iki kız kardeşle aynı anda evli olmak durumunda olduğu gibi, belli bir kişiyle evliliğin geçici olarak yasak olması nâdirdir.

Kan bağı yoluyla erkeğe sürekli yasak olanlar kapsamına annesi, kızı, kız kardeşi, halası, teyzesi ve kız yeğeni girer. Ayrıca anneanneler ve babaanneler de anne hük-

münde olup kız torunları da kızları hükmündedir.

Süt bağı yoluyla sürekli yasak olanlar arasında âyette süt anneleri ile süt kız kardeşleri zikredilmiştir. Bunun dışında "Nesep yoluyla yasak olan süt yoluyla da yasak kılınmıştır" hadisi ışığında süt kızları, süt halaları, süt teyzeleri ve süt yeğenleri ile de nikâh yasaklanmıştır.

Evlilik bağı yoluyla sürekli yasak olanlar kapsamına kaynanalar, gelinler ve anneleri ile gerdeğe girilen üvey kızlar girer. Âlimler bu âyetten "Kızlarla nikâh akdi anneleri yasak kılar, annelerle evlenip gerdeğe girmek ise kızları yasak kılar" kuralını çıkarmışlardır.

Âyete göre nikâh devam ettiği müddetçe baldızla alâkalı geçici evlilik yasağı vardır. Boşanma ya da eşinin ölmesi durumunda ise söz konusu yasak kalkmaktadır. Aynı durum, eşinin teyzesi ve halası için de hadisle kararlaştırılmıştır.

Yukarıda zikri geçen kategorilere dahil olan bayanların her birine mahrem denir ki, bu, kendisiyle evlenilmesi sürekli yasak olan hanım mânâsına gelir. Ayrıca âyetten anlaşıldığı üzere bir kadına kendisiyle evlenilmesi sürekli yasak olan erkek de mahremdir. Oğul, baba, erkek kardeş, yeğen, amca, dayı, süt oğlu, süt erkek kardeşi, damat, üvey baba ve kayınpeder bu kapsama girmektedir. Aralarındaki evlilik yasağı geçici olduğundan baldızlar ve enişteler birbirine mahrem değildir.

Nûr sûresinin 31. ayetine göre, kadına mahrem olan erkekler, önlerine örtüsüz çıkılamayacak kişilerin kapsamı dışında tutulmuşlardır. Ayrıca hadisle bir kadının ancak mahrem olan erkekle tek başına kalabileceği veya uzun mesafede yolculuk yapabileceği açıklanmıştır.

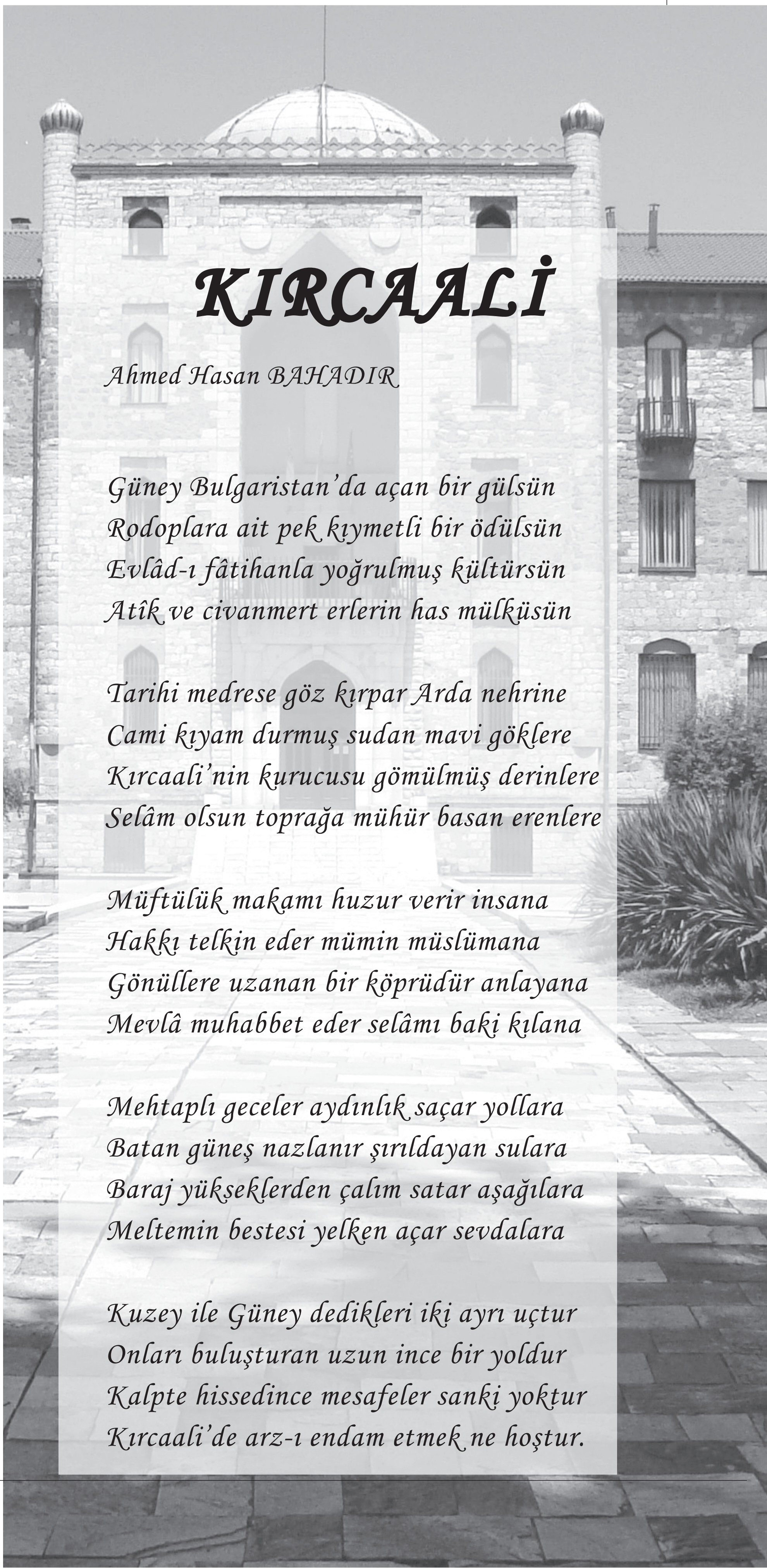

KIRCAALİ

Ahmed Hasan BAHADIR

Güney Bulgaristan'da açan bir gülsün
Rodoplara ait pek kıymetli bir ödülsün
Evlâd-ı fâtihanla yoğrulmuş kültürsün
Atîk ve civanmert erlerin has mülküsün

Tarihi medrese göz kırpar Arda nehrine
Cami kıyam durmuş sudan mavi göklere
Kırcaali'nin kurucusu gömülmüş derinlere
Selâm olsun toprağa mühür basan erenlere

Müftülük makamı huzur verir insana
Hakkı telkin eder mümin müslümana
Gönüllere uzanan bir köprüdür anlayana
Mevlâ muhabbet eder selâmı baki kılana

Mehtaplı geceler aydınlık saçar yollara
Batan güneş nazlanır şırıldayan sulara
Baraj yükseklerden çalım satar aşağılara
Meltemin bestesi yelken açar sevdalara

Kuzey ile Güney dedikleri iki ayrı uçtur
Onları buluşturan uzun ince bir yoldur
Kalpte hissedince mesafeler sanki yoktur
Kırcaali'de arz-ı endam etmek ne hoştur.

Evrensel Değerler ve Ahlâkî Kurallar

Günümüzde etik ve ahlâkî davranışlar, mesleklerin yürütülmesinde ve gelişmesinde uyulması gereken değerlerin başında gelmektedir.

AHMED LÜTOV İLAHİYATÇI

"Ya olduğun gibi görün ya da göründüğün gibi ol"
Hazreti Mevlâna

İnsan sosyal bir varlık olduğuna göre, her insan bir toplumda yaşamak zorundadır. Bu ise toplumda uyum içerisinde yaşama mecburiyetini getirmektedir. Dolayısıyla kişi, ister istemez diğer insanlarla ilişkilerde bulunmaktadır. Bu ilişkiler, toplumda kabul edilen evrensel etik ve ahlâk kuralları kapsamında olmalıdır. Bu kuralların çoğu dinin koyduğu kurallarla örtüşmektedir. İşte bunlara uymak, toplumdaki dinî kuralların rolünün ne olduğu ve ne kadar gözönünde bulundurulduğunun göstergesidir. O yüzden her insanın kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan davranışları, değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış, helâl-haram ya da iyi-kötü gibi değerlendirmeleri farklı açılardan araştırılmaktadır.

Toplumu toplum yapan kurumlar, kuruluşlar ve insanlardır; insanlar ve kurumlar arasındaki resmî, medenî ilişkilerle beraber, evrensel olan yazılmayan insanî değerlerdir. Yani ahlâkî-gayretli, haram-helâl, moral-amoral, olumlu-olumsuz davranışlardır. Toplumu ileriye götüren de bu evrensel değerlerdir.

Bilindiği gibi, insanlar fıtrat üzere doğar yani inanmaya meyilli olarak dünyaya gelir. Dünya tarihinde dinsiz bir topluma rastlanmamaktadır. Allah insanlara son din olarak İslâm dinini seçmiştir. İnsanlar, bu dinin koyduğu kuralları uygularsa, hem dünyada hem de ahirette kazanan olup mutlu yaşayacaklardır. İki cihanda mutlu olabilmek ancak İslâm'ın hükümlerine göre yaşamakla mümkün olabilir.

Günümüzde etik ve ahlâkî davranışlar, mesleklerin yürütülmesinde ve gelişmesinde uyulması gereken değerlerin başında gelmektedir. Siyasette, yönetimde, yargıda, ticarette, tıpta, eğitimde, bilimde, sanatta, basın-yayın alanlarında etik ve ahlâk değerleri ilke ve önemli değer olarak ön plana çıkmaktadır. Bu değerler evrensel olarak kabul edilmiştir. Müsülmanların çoğunlukta yaşadığı toplumlarda da bu evrensel değerlere uymak çok önemlidir.

Günümüzde imamlar ve dindar olan insanlar Müslümanların önderleri olarak kabul edilmektedir. Bu insanların toplum içindeki, insanlar

arasındaki ilişkilerde ahlâkî davranışları çok önemlidir ve halk tatrafından takip edilmektedir. Bu önderlerin; müftü, imam, vaiz ve sairenin camilerde, sokaklarda, konferanslarda ya da genel konuşmalarında sözleri ve davranışları aynı olmalıdır. Çünkü onlar izlenmekte, örnek alınmaktadır. Kaldı ki, günümüzde davranışlar kelimelerden daha etkilidir. Örnek davranışlar ortaya koymak, kendilerine duyulan güveni artıracak, örnek olarak gösterilmelerini sağlayacak ve sevap kazanmalarını sağlayacaktır.

İnanç ve davranışlar örtüşmediği zaman halk arasında bazı fıkralar ve deyimler ortaya çıkmaktadır. Örnek olarak halk arasında yaygın olan birkaç deyim vardır: "Hocanın söylediğine bak, yaptıklarına bakma"; "Torbayı hocadan yüksek tut" gibi. Bunlara cevaben de: "Hocanın kiri varsa, sabunu da var". deniyor. Bu tür söylemler Müslümanlar arasında çok yaygındır. İşte bunlardan kaçınmak için ve aynı zamanda Allah için dinî önderler toplumsal ve dinî değerleri uygulamak zorundadırlar. Haram veya helâl olan şeylerin bütün Müslümanlar için geçerli olduğu bilinmesine rağmen, bu tür deyimler yaygındır.

Özetleyecek olursak, her insan hem bildiklerini anlatmalı, hem de bildikleriyle amel etmelidir. Yaşadığı toplumun evrensel etik, ahlâk kurallarına uymalıdır. İnsanlar arasındaki ilişkilerde de bu evrensel kurallara, helâl-haram davranışlar hususunda çok dikkat edilmelidir. Allah, Kur'ân-Kerim'deki Bakara sûresinin 44. ayetinde şöyle buyurmaktadır; "Siz insanlara iyiliği emrederken, kendinizi unutuyor musunuz". Şunu da unutmamak lâzım ki, bir insan yapmadığı bir şeyi ne kadar tavsiye ederse etsin veya işlediği bir hatadan ne kadar sakındırırsa sakındırsın, bu çok fazla tesir göstermeyecek ve karşı tarafı istenen düzeyde etkilemeyecektir. Davranışlar, sözlerden daha etkilidir. Hazreti Peygamberimizin de bir hadisinde şoyle denmektedir: "Allah katında ameller niyetlere göre değerlendirilecek". Müslümanların hem bildiklerini anlatma, hem de bildikleri ile amel etme görevi vardır. Bu görevlerden hangisini terk edecek olursa, terk ettiği sürede günaha girer. Sonuç olarak da "Allah her şeyi bilen, gören ve işitendir".

YAKINLAR ARASINDA ELBİSEMİZ NASIL OLMALI?

HALİL HOCOV İRŞAD DAİRE BAŞKANI

Elbisenin temel vazifesi, soğuk, güneş, rüzgâr gibi iklim şartlarından korumaktır, ama aynı zamanda vücudu etraftakilerin gözlerinden korumaktadır. Ancak süs rolü daha büyüktür, hatta insanın en büyük ve değerli süsü olduğu söylenebilir. Elbisenin İslâm'daki yeri ve ehemmiyeti çok açık bir şekilde vurgulanmıştır, bu hususu düzenleyen dinî metinlerden bu açıkça anlaşılmaktadır. Elbise, vücudu örtmeli, hatlarını belli etmemeli ve temiz olmalıdır. Pejmürde kılıklı zengin ve pahalı elbiseli fakir ya da kibire kapılanlar şerî kaynaklarca kınanmıştır.

Erkekler erkek arasında iken dizleri ile göbekleri dâhil olmak üzere aralarını kapatmaları farz olup buna setr-i avret denmektedir. Kadınlar kadın arasında bulunduklarında aynı sınırlar geçerlidir. Baba-dede, kardeş, oğul-torun, amca, dayı, kardeş oğlu (yeğen), kayınpeder gibi mahrem, yani yakını olan erkekler arasında olduklarında ise kadınlar yabancı insanların yanında giyindikleri şekilde giyinmelidirler. Hayatın tabiatı bazen kadınların yemek yapmasını, abdest almasını veya başka bir işle uğraşmasını gerektirmektedir, böyle bir durumda saçların bir kısmı, bilekler, boğazın kadınlar ve yukarıda belirtilen yakın erkekler arasında açılabilir.

„Mümin kadınlara da söyle, gözlerini sakınsınlar, ırzlarını korusunlar; görünmesi zarurî olanların dışında zinetlerini açmasınlar ve başörtülerini yakalarının üzerine vursunlar; zinetlerini, kocalarından veya babalarından yahut kayınbabalarından yahut oğullarından yahut üvey oğullarından yahut kardeşlerinden yahut kardeş oğullarından yahut kız kardeş oğullarından yahut kendi kadınlarından yahut sahibi bulundukları cariyelerden veya kadına ihtiyacı (cinsel gücü) kalmamış erkek hizmetçilerden veya henüz kadınların şehvet uyarıcı taraflarından habersiz çocuklardan başkasına göstermesinler; gizledikleri zinetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar. Ey müminler, hepiniz Allah'a tövbe edin ki, mutluluğu bulabilesiniz." (en-Nûr, 24/ 31)

Bu ayetle ilgili olarak ulemâ görünen zineti elbise olarak, bilezik, gerdan, küpe, topuk süsleri ve saçlar ise gizli güzellik olarak yorumlanmıştır.

MERVE AZİZ

Başarmak İçin Tek Kuralım Hiçbir Zaman İnanmaktan Vazgeçmemek

Bazen insan farkında olmadan hayallerinden vazgeçiyor. Bir şekilde diğerlerinin onu kabul etmeyeceğini düşünüyor ve bundan dolayı başarmak için bir adım bile atmıyor. Bu Bulgaristan'da azınlık durumundaki Müslüman halk arasında çok sık rastlanan bir durumdur. Bazı gençler, birileri kendilerine "Uğraşma boşuna, seni kabul etmeyecekler" dediği için hiç denemeden hayallerinden vazgeçiyor. Tabiî, başaranlar da oluyor. Nasıl? Kararlı olarak, çok çalışarak ve inanarak... Bugün sizlere iki gencimizden bahsedeceğim. Onlarla tam da bunu konuştuk. İnsan hayallerini nasıl gerçekleştirebilir ve başarıya giden yol nelerden geçer?

Bernâ ve Musab Şumnu "Nüvvâb" İmam Hatip Lisesi öğrencileri. Bernâ 16 yaşında, artık 11. sınıfa geçti. Eskicuma (Tırgovişte)'den geliyor. Resim çizmeyi ve arkadaşlarıyla eğlenmeyi seviyor. Musab 15 yaşında, dokuzuncu sınıfı bitirip onuncuya geçti, ortaokulu Sofya'da okumuş ve "Nüvvâb"a gelmeye karar vermiş.

Sohbetimize Bernâ ile başlıyoruz. "Nüvvâb'ta okumayı tercih etmenin sebebi nedir?" sorusuna şöyle cevap veriyor: "İmam Hatip Lisesinde okumaya başlamadan önce Tırgovişte'de resim sınıfındaydım. Bu, bana en sevdiğim şeylerden biri olan sanat ile ilgilenmem için büyük imkân sağlıyordu. Sonra Şumnu'da dinî bir okul olduğunu öğrendim ve orada okusam nasıl olur diye düşünmeye başladım." Ve insanın dinini bilmesi çok faydalı olduğuna karar vererek "Nüvvâb" okuluna kaydoluyor.

"Nüvvab'taki eğitimden memnun musun?" diye sorduğumda Bernâ: "Şumnu İmam Hatip Lisesi benim için bilginin biletidir. Ben bu imkânı ve fırsatı kaçırmak istemedim. Evet, memnunum." diyor.

Musab kitapları, sporu, yazmayı ve yabancı dil öğrenmeyi seviyor. Nüvvâb'ta okumayı İslâm'ı öğrenmek, terbiyeli ve kültürlü bir insan olmak istediği için seçmiş.

Sonraki soruyu soruyorum ve sohbete devam ediyoruz: Genellikle bir çocuk dinî okulda okumak istediğini

söylediğinde yakınlarından şu tepkiyi alıyor: "Ne? Hoca mı olacaksın?" Sizin hikayenizi anlatır mısınız? Bu türden bir tepki ile karşılaştınız mı?

Bernâ böyle bir durumla karşılaşmadığını anlatıyor: "Düşündüğüm kadar zor olmadı. Hristiyan arkadaşlarımın benden uzaklaşacağını düşünüyordum, ama öyle olmadı. Hatta artık tesettürlüyüm ve herkes benim kararıma saygı duyuyor, Hristiyan arkadaşlarım bile."

En sevdiği şey olan resimden de vazgeçmemiş Bernâ. Bu yıl iki yarışmaya katılmış. Biri Şumnu Su ve Kanalizasyon İşletmesi tarafından düzenlenen "Hayat Kaynağımız Su" konulu yarışma, diğeri de Başmüftülüğün düzenlediği "Peygamberimiz ve İlim" resim yarışması. İkisinde de birincilik ödülünü kazanmış.

Okul hakkında konuşmaya devam ediyoruz. Bu okulda çok çalışıldığını söylüyorlar, fakat bunun kendilerine gelecekte faydalı olacağına inanıyorlar. Her geçen gün daha iyi olmak için çaba gösteriyorlar.

Genellikle bu yaşlarda insan bir arayış içine giriyor... Sorular sorup cevaplar arıyor. En çok da kendini ve kâinatın Yaratıcısını arıyor. "Bu okula geldiğimden beri dinim ile ilgili çok şey öğrendim. Birçok sorunun cevabını buldum." diyor Bernâ kızımız.

Evet, ama bazı öğrenciler ve aileleri, bir gencin İmam Hatip Lisesinde okumasının iyi bir üniversiteye girmesine engel olacağına inanıyorlar. Çünkü bu okullarda eğitimin yeterli olmadığını düşünüyor ve endişeleniyorlar.

Musab ve Bernâ'ya soruyorum: Geleceğiniz için endişeleniyor musunuz? İmam Hatip Lisesi diplomasının gelecekte elde etmek istediğiniz başarıya engel olacağını düşünüyor musunuz?

"Nüvvâb'ta okumuş olmamın geleceğim için engel olacağını düşünmüyorum." diye cevap veriyor Bernâ.

Musab'ın yorumu ise şöyle: "Geleceğim için endişelenmiyorum, çünkü Nüvvâb'ta okuyorum! Evet, bazı öğrencilerin endişesi var, bu okulda aldıkları eğitimin üniversiteye girmek için yeterli olmayacağını düşünüyorlar. Fakat diğer okullara bakarsak, oradaki öğrencilerin de endişeleri var. Aramızda fark yok, hiçbirimiz üstün değiliz. Fark yok, çünkü biz dinî dersler alıyoruz, diğer okullarda ise ağırlık yabancı dil veya bazı diğer derslere veriliyor. Buradaki eğitimimiz Bulgaristan'da ve yurtdışında üniversiteye girmek için yeterli. Tabiî ki, başarı çaba gösteren ve çok çalışanındır."

Boş zamanlarında Bernâ kitap okuyor, resim çiziyor veya arkadaşlarıyla vakit geçiriyor. Ünlü ve başarılı kişilerin hayat hikâyeleri ona ilham veriyor.

"Başarılı insanların hayat hikayelerini okumayı seviyorum. Hangi alanda başarılı oldukları önemli değil, onlar her zaman bana ilham oluyor. En çok da hiçten başlayarak başaran insanların hayat hikâyelerinden etkileniyorum. Oprah Winfrey, Muhammed Ali, Waris Dirie benim için gerçekten başarmış kişilerdir. Büyük zorluklar ile başarıya ulaşmışlar ve pes etmemek gerektiğini göstererek binlerce insana örnek olmuşlardır. Ben de başarmak istiyorum ve tek kuralım hiçbir zaman inanmaktan vazgeçmemek."

Bernâ, eğitimine iki alanda devam etmeyi düşünüyor - sanat ve tıp. Musab Sofya "Sv. Kliment Ohridski" Üniversitesinde okumayı düşünüyor. Hayali diş hekimi ya da bilgisayar uzmanı olmak.

Son olarak da "Gelecekte kendinizi nerede görüyorsunuz?" diye soruyorum kendilerine.

Bernâ başarılı bir kadın olmak istiyor, işinde çok iyi ve muhteşem bir anne... Musab da: "Hayattaki yerimin adaletli insanların yanında olmasını istiyorum." diye cevap veriyor.

FETVA KOMİSİYONU KARARI: MÜSLÜMAN BİR KADIN MAHREMİ OLMADAN İŞ, GEZİ GİBİ SEBEPLERDEN DOLAYI YALNIZ SEYAHAT EDEBİLİR Mİ?

İslamın birinci önceliği kadınların hayatını, şerefini ve itibarını güvence altına almaktır. Bu yüzden bir Müslüman kadının seyahatı ancak yanında eşi veya mahrem olan (babası, dedesi, oğlu, erkek torunu, erkek kardeşi, yeğeni, dayısı, amcası) bulunduğu zaman gerçekleştirilebilir. Bu konu Peygamberimiz (s.a.s.)'ın hadislerinde açık bir şekilde belirtilmiştir. Ancak zarurî durumlarda mahrem olmadan seyahat etmek gerektiğinde bazı alimlere göre, bir grup bayan birlikte hayat güvencelerinin de temin edildiğine emin olunduğu zaman caizdir.

İLİM VE İRFANA ADANMIŞ BİR HAYAT:

DUŞTUBAKLI HÂFIZ İSMAİL HAKKI EFENDİ

VEDAT S. AHMED

Bulgaristan Türklerinin ilim ve irfan hayatında yeri olan Hâfız İsmail Hakkı Efendi, tarihin tozlu sayfalarına gömülmüş mütevazı ve öncü bir kişidir.

Hâfız İsmail Hakkı, XIX. asrın son çeyreğinde Deliorman'ın Duştubak (Yasenovets) köyünde doğmuştur. İlkokulu köyündeki sıbyan mektebinde okumuş, hâfızlığını tamamlayınca 3-4 sene Razgrad Debbâğhâne Medresesine devam etmiştir. Daha sonra da aynı şehrin rüşdiye mektebini bitirmiştir. Akabinde köyüne dönüp 1898 senesinde muallimlik yapmaya başlamıştır. Bölgesinde yeni usulle eğitim veren ilk öğretmen olmuştur. 10-15 sene Deliorman köylerinde büyük sıkıntılar içerisinde öğretmenliğe devam etmiştir. 1900'lü yılların başında Razgrad Türk mektebinde öğretmenlik yapmış, daha sonra 1920-1921 yıllarında Lom'da başmuallim, 1922 yılında Plevne'de muallim olmuştur. Daha sonra 1920 ve 1930'lu yıllarda Lom kasabası yakınlarındaki Sibre (Dolni Tsibır)'da yıllarca öğretmenlik yapmıştır. Dolayısıyla 40 sene kadar eğitim hizmeti vardır.

Hâfız İsmail Hakkı, 1906'da Şumnu'da düzenlenen Muallimîn-i İslâmiye Cemiyet-i İttihâdiyesi'nin kurucu kongresine Razgrad ilkokul muallimi olarak katılmıştır. Bu cemiyetin aktif katılımcılarından olan Lom havzası (bölgesi) idare heyeti reisliğini yapmıştır. Cemiyetin her sene düzenlenen kongerelerine katılmıştır.

Eğitim hizmetleri arasında, ilkokul 3 ve 4. sınıflarda okutulan din dersi için hazırlayıp Şumnu Terakkî matbaasında basılan *"Müslümanlık – İlmihâl" (musahhah)* ve *"Müslümanlık – İlmihâl"* ders kitapları da var.

Kaynaklardan Hâfız İsmail Hakkı Efendi'nin öğretmenliğin yanı sıra imamlık da yaptığı anlaşılmaktadır. Kendisi, 1921 yılında Belâ (Byala) Müftü Vekili olarak zikredilmektedir, ancak bu görevi kısa bir zaman sürmüştür.

Hâfız İsmail Hakkı, aktif bir toplum adamı olarak siyasetle de uğraşmıştır. Bu hususu 1921 yılında "Çiftçi Bilgisi" gazetesinde çıkan bir yazısında şöyle açıklıyor: "15 seneden beri Bulgaristan'ın en cüce, en gayr-ı nâfi (faydasız) partisine (Radikal) mensubum." Üç defa milletvekili adayı, bir defa da idare meclisi üyeliğine aday olmuş, ama bir türlü kazanamamıştır. Daha sonra Çiftçi Partisine yönelmişse de siyasette kendisine yer bulamamıştır.

Hâfız İsmail Hakkı Efendi, Bulgaristan'daki Türklerin dertleriyle dertlenen birisidir. Bunu eğitim, din ve toplumsal çalışmalarla ilgili katıldığı toplantılardan ve kaleme aldığı yazılarından anlamaktayız. Özellikle 1920-30'lu yıllarda yayınlanan birçok Türkçe gazetede yayınlanan yazılarına baktığımızda onun dertli, tarafsız, objektif ve anlaşılır bir dille serdettiği fikirleri dikkatimizi çekmektedir. Ağırlıklı olarak din, eğitim ve sosyal içerikli konuları, Türklerin içinde bulunduğu sıkıntıları ele almıştır. Hayatın içinden örneklerle süslenen bu yazılar bir araya getirilse o döneme ışık tutan iyi bir kitap ortaya çıkacaktır. Çünkü onun yazı ve şiirlerini Sofya'da yayınlanan *Çiftçi Bilgisi ve Dostluk*, Razgrad'da basılan *Deliorman*, Kırcaali'de - Rodop, Osmanpazarı'nda - *İntibâh*, Yanbolu'da – *Yenilik* gazetelerinde ve Şumnu'da basılan çocuk dergisi *Yoldaş*'ta okuyabilmekteyiz.

Bu onun açık sözlü, sâde bir dil ve üslûp sahibi, hoşsohbet, nüktedân, yeniliklere açık, okuyup araştırmayı seven, Müslüman-Türk toplumunun derdiyle dertlenen, sivil toplum hayatına faal bir şekilde katılan birisi olmasından, makam hırsıyla değil de hizmet aşkıyla yanıp tutuşan bir kişiliğe sahip oluşundan kaynaklanmaktadır. Velhâsıl o bir mefkûre ve hizmet adamıdır.

Hâfız İsmail Hakkı Efendi, şiir sahasında da belirli maharete sahiptir. Dönemin Bulgaristanlı tasavvuf edebiyatı ustalarından Rusçuklu Dede Gâlib ile birbirilerine yazdıkları şiirleri ve diğer manzûmeleri *Dostluk, İntibâh* ve *Yoldaş* gazetelerinde neşredilmiştir. Ayrıca çocuklara yönelik birkaç şiirini bir araya getirdiği *"Türk, Turan yahut Anayurt, Öz Vatan"* başlıklı kitapçığı 1928 yılında Şumnu'da Terakkî matbaasında basılmıştır.

Hâfız İsmail Hakkı, Fahriye hanımla evlenmiştir. Ancak çok sevdiği eşi 1924 yılında arkasında kızı Sabiha ve oğlu Fahreddin'i bırakarak vefat etmiştir.

Bu değerli insanımız da 1950-51'deki büyük göçte Türkiye'ye hicret ederek Bulgaristan Türklerinin eğitim davasına adanmış bir ömrün son demlerini Eskişehir'de geçirmiştir. Oraya yerleştikten kısa bir zaman sonra vefat etmiştir.

ESKİ ZAĞRA'DAKİ HAMZA BEY CAMİİ

Bugün Stara Zagora olarak adlandırılan ve eskiden Bulgaristan'daki Türk şehirlerinin en büyüklerinden olan Eski Zağra, XIV. yüzyılın ortalarından 1877-1878'e kadar Rumeli'deki önemli bir merkez olma durumunu korumuştur. Evliyâ Çelebi'nin 1062 Zilhiccesinde (Kasım 1652) yılında ziyaretinde mevcut olan on yedi cami ve mescidden bugün ayakta kalabilen sadece şehrin merkezinde bulunan Hamza Bey Camiidir. Eski Cami de denilen bu eser, Evliyâ Çelebi tarafından kalabalık cemaate sahip büyük bir ibadet yeri olarak tarif edilmiştir. Tam okunamayan cümle kapısı üstündeki üç satırlık Arapça kitâbesine göre, Yıldırım Bayezid'in oğlu Emîr Süleyman Çelebi döneminde Emîr Hamza Bey tarafından 811 (1408-1409) yılında yaptırılmıştır. Burada adı geçen Hamza Bey'in tarihî kimliği tam olarak aydınlanmamıştır.

Hamza Bey Camii, bir kitâbesinden öğrenildiğine göre 1204'te (1789-90) bir tamir görmüştür. Ciddî bir tamir de 1900'lü yılların başında geçirmiştir.

Eski Zağra 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda korkunç bir facia ile karşılaşmış ve buradaki Müslüman halk bir katliama uğramıştır. Bu felâkette hemen hemen bütün Türk eserleri tahrip edilmiş ve Müslüman halktan sağ kalanlar göçe zorlanmıştır. Minaresi yıkılmış ve tahrip edilmiş olan Hamza Bey Camii, Müslüman ahalinin yeniden şehre döndüğü sırada Osmanlı hükümetinin baskısı ile halka teslim edilince tamir edilerek yeni minaresiyle ibadete açılmıştır.

Semavi Eyice'nin tespitlerine göre cami üç bölümlü son cemaat yerini takip eden kareye yakın (19,32 × 20,50 m.) bir harime sahiptir. Bu mekânın üstünü örten 17,50 m. kadar çapında yüksek kasnaklı kubbesiyle mâbed, Osmanlı dönemi camileri arasında kubbe büyüklüğü bakımından özel bir yere sahiptir. Binanın dış yüzü pek intizamlı olmayan taş ve tuğladan diziler halinde örülmüştür. Kubbe kasnağında taş ve tuğla tekniğinin esas duvarlara göre daha düzenli oluşu ve buradaki oval pencereler kasnakla kubbenin çok geç dönemde yenilendiğine işaret sayılabilir. Hatta kubbenin tam yuvarlak olmayışı da belki bu yüzdendir. Son cemaat yeri tuğla pâyelere binen kemerlerle ayrılmış olup yanlarda da ortasında bir pâye bulunan çifte kemer vardır. Buradaki üç bölümden iki yanda olanlar birer büyük, ortadaki ise daha küçük bir kubbe ile örtülmüştür. Son cemaat yeri kubbelerinin üçü de sekizgen kasnaklıdır. Geç bir dönemde buradaki kemerlerin içleri doldurularak örülmüş, sadece bazı pencere açıklıkları bırakılmıştır.

1980'li yıllarda tekrar yıkılan minaresi, Rumeli'deki minarelerin çoğu gibi, ince ve uzun gövdeli olup esas beden duvarı ile son cemaat yeri köşesi üstünde yükselmiştir. Büyük kubbenin kareden kasnağa geçişi geniş çaplı tromplarla sağlanmıştır. Harim, her cephesindeki ikişer alt ve birer üst, kıble cephesinde ise iki pencereden aydınlanmış, ayrıca kubbe kasnağına bir dizi oval biçimli pencere açılmıştır. Türk yapı sanatının klasik dönemine yabancı olan bu pencerelerin XVIII. yüzyıl sonlarındaki tamirde bu şekle sokulduğu düşünülebilir. Esasen mihrap ve kemerlerin araları ile kubbe pencereleri etrafındaki kalem işi nakışlar çok açık şekilde barok üslûbuna işaret eder. Ahşap mahfil ile mermer minberi de üslûpsuz basit eklemelerdir. Böylece Hamza Bey Camiinin, geç bir dönemde belki bir yangın arkasından büyük ölçüde değişiklik ve tamir görmüş olduğunu söylemek mümkündür.

Komünizm yıllarında uzun zaman tamir gerekçesiyle kapalı tutulan cami, demokratikleşme döneminde kısa bir dönem açılmışsa da imam yokluğundan dolayı çalışmamıştır. Bundan istifade ederek devlet caminin mülkiyetini Müslümanlardan almıştır. Tekrar Müslümanlara iadesi için Başmüftülük 5-6 yıldan beri dava yürütülmesine rağmen bugüne kadar sonuç alınamamıştır. Bu arada 2008-2013 yılları arasında Avrupa Birliği fonlarının desteğiyle "Turizmin Gelişmesine Katkı Sağlayacak Millî ve Dünya Çapında Öneme Hâiz Kültür Eserlerini Destekleme" projesi çerçevesinde cami restore edilerek "Dinler Müzesi" haline getirilerek Müslümanların elinden alınmıştır.

DERLEYEN: S. F.

BELENE'DE İFTAR

Adı anıldığında geçmişin karanlıklarını çağrıştıran Belene, Kuzey Bulgaristan'ın Plevne bölgesinde bulunan küçük bir kasabadır. Bu kasabamızda birçok insan bilmese de bir Müslüman topluluğu var. Sayıları 500'ün üzerinde olan Müslümanlar, camileri olmamasına rağmen dinlerini ellerinden geldiğince yaşatmaya çalışmaktadırlar.
Ramazan ayında Plevne Bölge Müftüsü Murad Boşnak ve Edirne İl Müftüsü Emrullah Üzüm'ün gayret ve destekleriyle Belene Müslüman Encümeni bir iftar düzenleyerek Müslüman halkı bir araya getirdi. İftara Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmed de katıldı. İlk defa böyle büyük bir dinî etkinliğe katılan 100 dolayında Beleneli Müslüman, memnuniyetlerini dile getirip kasabalarında bir cami olması durumunda dinî hayatın daha canlı olacağını ifade ettiler.

BEREKET AYI RAMAZAN'IN ARDINDAN

Yardımlaşmayı bizler güzel dinimizden öğrenmekteyiz. Ramazan ayında yapılan yardımlar kat kat sevap olduğu için herkesler o 11 ayın sultanında hayra koşmaktadır. Başmüftülüğümüz de bir kaç yıldan beri gelenekleştirmekte olduğu yardım kampanyalarını bu yıl da bereketle sonuçlandırdı. Başmüftülüğümüz, bölge müftülüklerimizle birlikte gıda yardımı kampanyası düzenledi. Hasene, Türkiye Diyanet Vakfı, Sadakataşı, Deniz Feneri gibi partner kuruluşlar ve Kuveyt Büyükelçiliğinin destekleriyle sağlanan gıda yardımlarını ihtiyaç sahiplerine ulaştırıldı. Bu bağlamda toplam 2 723 erzak paketi dağıtıldı. Başmüftülük Sosyal Hizmetler dairesinin ekibi erzak paketlerini ihtiyaç sahiplerine kendi elleriyle teslim etti. Ayrıca Suudi Arabistan Büyükelçiliğinin Bulgaristan Müslümanlarına Ramazan hediyesi olan 6 400 kilo hurma da hayır olarak dağıtıldı.
Bu arada Deniz Feneri Derneğinin katkılarıyla büyük İslâm âlimi merhum Ahmed Davudoğlu'nun doğum yeri İglika köyünde, yine İslâm âlimi İsmail Ezherli'nin doğduğu Obitel köyünde ve Rusçuk İmam Hatip lisesinde yaklaşık 300 kişiye iftar verildi ve ihtiyaç sahiplerine 100 gıda paketi dağıtıldı.

YAZAR SABRİ ALAGÖZ 80 YAŞINDA

Bulgaristan Türklerinin değerli gazeteci ve yazarı Sabri Alagöz Haziran ayında 80 yaşını doldurdu. 1937 senesinde Koşukavak (Krumovgrad) bölgesinde dünyaya gelen Sabri İbrahim Alagöz, yüksek tahsilini Sofya Üniversitesinde Türk dili ve edebiyatı ve hukuk üzerine yapmıştır. Öğretmenlik, Sofya Radyosunda sunuculuk, değişik gazete ve dergilerde gazetecilik yaparak hizmet veren Sabri Alagöz'ün şiir kitapları ve Bulgaristan Türklerinin sorunlarını ele alan araştırma kitapları vardır. Yazarın en son yayınlanan kitabı "Kurşunlanan Umutlar" Türkçe ve Bulgarca olarak basılmıştır. Önümüzdeki günlerde de Bulgaristan Türklerinin edebiyatında "Soyadönüş Süreci" konusunu ele alan bir kitabı yayınlanacaktır.
5 sene önce Bulgar Gazeteciler Birliğinin "Altın Kalem" ödülüne lâyık görülen Sabri Alagöz'e hayırlı ve bereketli ömürler diliyoruz!

MUSTAFA ÇAKIR HOCA VEFAT ETTİ

Şumnu'daki Nüvvâb okulunda yetişip günümüze kadar gelen az sayıdaki kişilerden biri olan Mustafa Nuri (Çakır) hoca, 7 Haziranda vefat etti. 1930 doğumlu olup önce Şumnu'daki Medrese-i Aliyeyi, sonra Nüvvâb'ı, sonra da üniversiteyi bitiren Mustafa Çakır hoca, uzun zaman Şumnu ve bölgesinde öğretmenlik yapmıştır. 1990 yılında yeniden çalışmaya başlayan Nüvvâb okulunun ilk öğretmenlerinden biri olmuştur. Daha sonra Şumnu Bölge Müftüsü, Tombul Cami imamı ve son birkaç yıdır da Kalaycı-köy (İglika)'da imam olarak görev yapmıştır. İleri yaşına rağmen görevini büyük gayretle yerine getiren merhum Mustafa Çakır, Başmüftülük ve Bölge Müftülüğünün çalışmalarına her zaman destek olmuş, özellikle kritik dönemlerde açıktan safını belli eden bir kişi olmuştur. Allah rahmet eylesin!

Брой 7 (271)
Юли 2017
Година XXV

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО
ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Редакционна колегия
Ведат С. Ахмед
Джемал Хатип
Доц. Ибрахим Яльмов
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

Истинската сигурност и неприкосновеност на човека:

МАХРЕМИЙЕТ

Махремийет, мухрим, ихрам, махрем, махрум, харам, харем, мухтерем, хюрмет, ихтирам, харим, харман, мухаррем, тахрим...

Това са арабски изрази, производни от един и същи корен, които са навлезли в нашия език и култура, а и не само в нашите... Значението на корена им е уважение, почтеност, свещеност и неприкосновеност. Тези изрази поставят граници, определят местата, в които не може да се влиза без позволение и не може да се гледат, или непозволените действия. Ислямската религия е вложила особено значение в тези изрази, част от които са използвани и в предислямското арабско общество. Но все пак същината на тези понятия изразява ограничение, уважение и неприкосновеност, а целта им е осигуряване на сигурността на човека и обществото.

Понятието „махремийет“, което означава уважение, интимност, неприкосновеност и ограниченост, е от основните маркери на исляма. Този израз, който условно можем да преведем като интимност, осигурява опазването на религията, честта и достойнството на човека, или накратко – на човешката му същност. Макар това разбиране за „интимност“ по смисъл и на практика да поставя определени ограничения, то в крайна сметка осигурява истинска свобода и сигурност за човека.

Понятието „махремийет“ обхваща целия живот на мюсюлманина. Тези правила на интимност, които определят с кого и къде може да контактува мюсюлманинът, с кого да разговаря или да има физически допир, обхващат много широки сфери от живота на човека – от вида на усмивката до начина на сядане и ставане, от обличането и украсяването до празнуването, от работата до спортуването, от използването на социалните медии и телефона до общуването и ибадетите му. Следователно разбирането за „махремийет“ е съвкупност от правила, които във всяко време и навсякъде съпътстват човека, и затова всеки мюсюлманин, а и всеки човек, който цели да постъпи отговорно, е необходимо да научи тези правила и да ги спазва.

Защото причината за извеждането на Хазрети Адем от дженнета е неспазването на правилата за махремийет. От което е видно, че кратковременна небрежност може да коства много на човека.

Докато действията, които подтикнали Зюлейха към опита за престъпване на интимните граници на Хазрети Юсуф, е жив пример, който ни показва в какво жалко положение може да изпадне човек.

Всичко това идва да ни каже, че не трябва да се пренебрегва дори и най-малката подробност по отношение на правилата за интимност. Също така никой не бива да се вижда защитен от прекрачване на границите, поради което всеки трябва да пази като зеницата на окото си почтеността, целомъдрието и достойнството, които са най-ценните дарове от Аллах за човека.

Ведат С. Ахмед

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Хаджи Сюлейман ефенди Реджепи, реис-ул-улема на Ислямската верска заедница в Република Македония: Не позволяваме да ни смятат за граждани „втора ръка“
05 Що е това „махремийет“?
06 Вярващите мъже и жени да свеждат погледите си...
08 Възпитание за право на лично пространство у децата
10 Забранените за брак роднини в исляма
12 Искам да успея и моето единствено правило е никога да не спра да вярвам
14 Доверието
16 Едно прекрасно турско село в Делиормана: Пристое (Юсуфханлар)
17 Имам Ибн Мадже
18 Накратко

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ХАДЖИ СЮЛЕЙМАН ЕФЕНДИ РЕДЖЕПИ, РЕИС-УЛ-УЛЕМА НА ИСЛЯМСКАТА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА В РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ:

НЕ ПОЗВОЛЯВАМЕ ДА НИ СМЯТАТ ЗА ГРАЖДАНИ „ВТОРА РЪКА“

ИНТЕРВЮТО ВЗЕ: ЮЗЛЕМ ТЕФИКОВА

Може ли да се представите накратко? Кой е Сюлейман ефенди Реджепи?

По принцип аз не искам да говоря много за себе си, желая да говоря за моята работа и задължения, за исляма и мюсюлманите в Македония, но и по-широко – за проблемите и успехите на Ислямската верска заедница (аналогична на Главно мюфтийство – бел.ред.) в Македония, за обучението на нашите млади поколения.

Но все пак, тъй като не се познаваме много, ще се представя накратко на мюсюлманите от Македония и на тези от приятелска България.

Аз съм ислямски теолог от Скопие, албанец по националност. Основното училище завърших тук, Медресето в Прищина (Косово), а Факултета по шериат (ислямско право) – в Кувейт. Още по време на комунизма бях ангажиран с различни задължения в Ислямската заедница на Македония. С падането на комунизма в Македония и установяването на плуралистична система и с промените, които неминуемо се отразиха и на Ислямската заедница, през 1992 г. бях избран за глава (ръководител) на Ислямската верска заедница в Република Македония, т.е. за реис-ул-улема. С едно малко прекъсване изпълнявам тази функция до днес. Иначе по време на моята кариера съм бил преподавател и в Медресето „Иса бей“, както и във Факултета по ислямска теология и декан на същия факултет. Член съм на редица международни ислямски организации, участвал съм в стотици международни конгреси на ислямска тематика, носител съм на международни отличия, автор съм на десетина книги...

Кога е създадена Македонската ислямска заедница?

„Македонската ислямска заедница“, има вековна традиция и корените му стигат до Османската империя. Разбира се, нашата Заедница е съществувала и е била активна и преди Втората световна война, и по времето на комунизма, но своята истинска форма и функция тя получава след независимостта на Македония. Днес Ислямската заедница на Македония е много сериозна и респектираща религиозна институция, която се грижи за организацията на религиозния жи-

вот на мюсюлманите, за развиване на исляма, за образованието на последователите на исляма и за обучаването на ислямските духовни кадри.

Когато се говори за македонските мюсюлмани, първо се сещаме за Скопие. Какво ще намерим в Скопие? Как живеят мюсюлманите там?

Нормално е, когато се говори за мюсюлманите в Македония, първата асоциация да е Скопие, тъй като е столица на Македония, но и център на ислямския живот в Македония. Тук се намира седалището на Ислямската заедница, тук са Медресето и Ислямският теологически факултет, тук живее най-големият брой от мюсюлманското население, градът е пълнен със стари и нови джамии и обекти на ислямската архитектура. Но исляма го има навсякъде в Македония, във всички села и градове, където живеят мюсюлмани, които наброяват около един милион.

Живеем нормално, трудим се и настояваме да си подобрим живота, който за никого не е лесен в посткомунистическите общества, но това не е верски проблем, това е повече отражение на икономическите условия в света. Впрочем в целия регион ситуацията е подобна. Против евентуалната дискриминация всички мюсюлмани се борим заедно и не позволяваме на когото и да било да ни смята за граждани „втора ръка“.

Как е организиран животът на мюсюлманите извън Скопие? С какво се занимават, какво работят?

И извън Скопие животът протича както тук, изпълнен е с много труд и желание за по-голям просперитет. Ние работим и се занимаваме с това, което работят и се занимават и другите, живеем като целия свят, стараем се да бъдем в крак със съвременния свят. Разбира се, имаме трудности, които повече са свързани с политическите сбития, но в тази насока имаме подкрепа от страна на политическите партии, в които членуват мюсюлманите, но не само от тях.

Какви са културните и историческите ислямски паметници?

Трябва да кажа, че исторически погледнато, Македония е била ислямският бисер на Балканите, изпълнен с прекрасни джамии и много други обекти на ислямската архитектура, които ще откриете в редица различни исторически съчинения и документи. За съжаление, огромна част от тези исторически и културни ислямски паметници безвъзвратно са унищожени от различни рушители, неприятели на исляма и на културата въобще.

Но ето, Аллах е пожелал и част от тази ислямска архитектура и част от тези паметници са се съхранили и са много хубави. Ислямската верска заедница се старае да допринесе повече за тяхното възстановяване и реставриране, разбира се, и с помощта на нашите политически представители във властта.

Държавите ни са съседи. Според Вас успяваме ли да бъдем добри съседи? Познаваме ли се добре като мюсюлмански общности на две съседни страни?

Искрено казано, не ми се струва, че успяваме да бъдем добри съседи, както би трябвало и би било нормално. И, отново, аз съм убеден, че за това е виновна политиката. Говоря за общите взаимоотношения между двете държави. Убеден съм, че голяма част от вината за това принадлежи на македонски

политически партии, които създават доста изкривен образ на реалността.

Що се отнася до мюсюлманските заедници (религиозните институции) на двете страни, също така мисля, че все още не сме достигнали необходимото ниво на взаимно опознаване, което е наше ислямско задължение. Аз се запознах с прекрасни мюсюлмани в България, имам здрави и приятелски отношения с Вашето Мюфтийство, но мисля, че трябва да направим още много в посока на нашето сближаване и приятелство. Моля се на Аллах джелле шануху да осветли много повече пътищата на нашето ислямско приятелство, тъй като ние сме фактор за мира и съжителството, за диалога и толерантността, чрез които ще помогнем да се засилят и подобрят и отношенията между нашите две съседни държави.

Мюсюлманската общност, дори да преживява големи кризи, винаги е успявала да запази единството си. Населението отвори сърцата си за бежанците в Македония. Неправителствените организации бяха до тях ден и нощ. Какво е положението сега?

Жалко е състоянието на мюсюлманите бежанци, които напускат домовете си, принудени от военните сблъсъци и конфликти. Ваша и наша отговорност е да помагаме на нашите братя в тежки ситуации, да им подадем ръка, когато им е най-необходимо. В Македония Ислямската заедница се ангажира с целия си капацитет да помогне на тези нещастни хора чрез своята хуманитарна организация „Хилял“, същото направиха и други ислямски организации. И днес се стараем, колкото можем, но ще кажа, че не сме доволни от помощта на държавата, когато на македонската граница имаше по-голям брой бежанци. По това време бяхме свидетели на много нехуманно отношение към тези хора. Но не трябва да се забравя, че животът е дълъг и в него може да се случат много неща, затова наш човешки дълг е да помогнем на изпадналите в беда, без оглед на тяхната верска, расова или национална принадлежност. Аллах е всезнаещ и всевиждащ.

Знаем, че науката е в основата на всичко. Какви учебни заведения за мюсюлманите има в Македония?

В Македония вероучението не е застъпено в училищата и ислямското религиозно образование е в изключителната компетенция на Ислямската заедница на Македония. Ние имаме организирано религиозно обучение в нашите джамии за децата от училищна възраст, което се извършва от нашите служители, ислямските теолози, ходжите. Също така имаме Медресе (духовно училище) в Скопие, което има свои филиали в много градове из Македония. Особено сме щастливи и горди с нашето женско медресе и неговите филиали. А вече две десетилетия функционира и Ислямският теологически факултет, който е истински разсадник за ислямски теологически кадри, не само в Македония, но и в региона.

В съответствие с това необходимите за учениците учебници и литература са от наши автори, познавачи и експерти. Но разбира се, възползваме се и от литература на чужди ислямски автори, които превеждаме.

Македонските мюсюлмани имат ли възможност да изразяват себе си чрез свои медии като вестници и списания? Може ли да ни разкажете малко за това?

Като част от дейността на Ислямската заедница вече три десетилетия излиза ислямското информативно и културно списание „Hëna e RE“ („Млада месечина“, „Хилял“), което е на три езика: албански, турски и македонски. Това е много сериозно списание, в което се разработват най-значимите и най-интересните ислямски теми от цяла мрежа от местни и чужди автори. Също така нашите теолози присъстват във всички частни и държавни медии със свои предавания и публикации. Но ние се надяваме, че скоро ще направим един радио-телевизионен център изключително с ислямско съдържание. Това ни е целта и желанието.

Благодаря Ви за отделеното време. Бихте ли желали да добавите още нещо?

Аз Ви благодаря за Вашата заинтересованост за състоянието на исляма и мюсюлманите в Македония. Надявам се, че ще си сътрудничим и в бъдеще за доброто на нашите вярващи и въобще на мюсюлманите. Махсус селям (специален поздрав) на всички наши братя и сестри в приятелска България и на нашите приятели от Мюсюлманското изповедание (Мюфтийството) на Република България. Нека Аллах да бъде с вас.

ЩО Е ТОВА „МАХРЕМИЙЕТ“?

ФАТМЕ ХАТИП ТЕОЛОГ

Според откровенията, които Всемогъщия Аллах е низпослал в Свещения Коран, и преданията, разказани от Неговия пратеник Мухаммед (с.а.с.), първият човек и пейгамбер Адем (а.с.) бил създаден от пръст, а съпругата му Хавва – от неговото ребро. След тяхното създаване Аллах Теаля ги настанил в дженнета и повелил: ***„О, Адем, пребивавай с жена си в дженнета и яжте оттам в доволство, откъдето пожелаете и каквото пожелаете, но не се приближавайте до онова дърво, та да не станете угнетители!“.***

Но сатаната, който се явил техен враг, още от самото начало им подшушнал да постъпят обратно на Аллаховата повеля, за да им покаже техните срамотии, които били скрити за тях. Рекъл им: „Създателят ви възбрани онова дърво само за да не станете меляике или да не станете безсмъртни“. И им се заклел: „Наистина за вас съм от доброжелателите“. И щом вкусили от дървото, им се показали срамотиите и двамата започнали да се покриват с листа от дженнета. Тогава Аллах Теаля ги призовал: ***„Не ви ли възбраних това дърво и не ви ли рекох, че сатаната за вас е явен враг?“ Рекли: „Господарю наш, угнетихме себе си и ако Ти не ни опростиш, и не ни помилваш, то ние ще сме от губещите“. Тогава Аллах повелил: „Напуснете дженнета – врагове един на друг! За вас на земята има пребиваване и възползване до определено време. На нея ще живеете, на нея ще умрете и от нея ще бъдете извадени. О, синове на Адем, спуснахме ви одежда, за да скрива срамотиите ви, и за украса. Ала одеждата на богобоязливостта е най-доброто. Това е от знаменията на Аллах, за да се поучите. О, синове на Адем, да не ви замае шейтанът, както извади вашите родители от дженнета, смъквайки от тях одеждата, за да им покаже срамотиите. Той ви вижда, той и неговият род, откъдето вие не ги виждате. Ние сторихме сатаните да са близки на неверниците“.***

Според много от тълкувателите на Свещения Коран, преди да докоснат дървото, което им било определено за харам, забранено, Адем и Хавва живеели в дженнета голи, без да забелязват срамните си места. Но когато престъпили заповедта на Всевишния Аллах, срамотиите им излезли наяве, видели това и започнали да се покриват с широките листа на райските растения. Именно с тази случка много от хората свързват и думата „махремийет“ (интимност). Но не поради това, че Аллах показал срамотиите на Адем и Хавва, тъй като те не били забранени един за друг, а поради това, че те престъпили Неговите граници, „мехарим“, и точно заради това били изведени от дженнета.

В съответствие с всичко казано дотук, думата „махрем“ (интимен, близък) не би трябвало да бъде стеснявана и свързвана единствено и само с интимния живот на хората, а с всички забрани, които Всевишния е поставил за доброто съжителство в обществото.

Въпреки това с течение на времето думата „харам“ (забранено, свещено, неприкосновено) в ислямската фъкъхска литература се установила и започнала да се използва за всичко забранено от религията, а думите „махрем“ и „махремийет“ – за интимността, правата, целомъдрието и семейния живот на човека.

В днешно време под думата „махрем“ определено се разбира мъж или жена, които не могат да встъпят в брак помежду си поради близките им роднински връзки. Така бащата е „махрем“ за своята дъщеря, синът – за своята майка, и т.н. При положение че определена жена или мъж вече са женени, то интимността и целомъдрието им са гарантирани от религията и забранени за останалите. Това положение или статус, съществуващ между тях и всичко свързано със семейния им живот, се нарича „махремийет“ и трябва да се съблюдава от всички.

ВЯРВАЩИТЕ МЪЖЕ И ЖЕНИ ДА СВЕЖДАТ ПОГЛЕДИТЕ СИ…

ДЖЕМАЛ ХАТИП
ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

В Свещения Коран Аллах Теаля повелява: ***„О, синове на Адем, да не ви замае сатаната, както извади вашите родители от дженнета, смъквайки от тях одеждата, за да им покаже срамотиите...“*** (ел-Араф, 7: 27).

„О, синове на Адем, спуснахме ви одежда, за да скрива срамотиите ви, и за украса. Ала одеждата на богобоязливостта е най-доброто. Това е от знаменията на Аллах, за да се поучите“ (ел-Араф, 7: 26).

Думата „тесеттур“ произлиза от корена на арабския глагол „се-те-ра“ и речниковото ѝ значение е „покриване, скриване, скриване в нещо или зад него“. А в ислямската фъкъхска терминология „тесеттур“ означава „покриване на срамните части от тялото, които според религиозните повели не трябва да се виждат от чуждите хора“. Тези части от тялото накратко били наречени „аврет“. Учените са единодушни, че покриването на аврета е фарз (категорично задължително).

> *„Кажи на вярващите мъже да свеждат погледите си и да пазят целомъдрието си! За тях това е най-чистото. И кажи на вярващите жени да свеждат поглед и да пазят целомъдрието си…*

Чрез покриването (тесеттур) религията цели предпазването на „махремийета“ на индивида от чуждите погледи, тоест на неговата интимност, целомъдрие и достойнство. Но основната цел, поради която се покриват вярващите мъже и жени, е задоволството на Всевишния Аллах.

В периода на невежеството

арабите обикаляли около Кябе и правели таваф голи. През деня идвали мъжете, а вечерта – жените. Доводът им за това бил, че не искали да правят таваф около Кябе с дрехите, с които вършели грехове. Така те смятали, че излизат чисти пред Всевишния Аллах. Затова още в меканския период Аллах Теаля низпослал айет, с който се заповядвало на мюсюлманската общност да се покрива, когато върши ибадет: ***„О, синове на Адем, обличайте се с подходящо облекло/украса при всяка молитва!“*** (ел-Араф, 7: 31).

Този айет включва и идването за намаз и таваф. Думата „зинет“, която се споменава в айета, е пояснена от тълкувателите на Корана като „облекло, дрехи и одежди“. Според Ебу Бекир ел-Джессас това е първата заповед за покриването на срамните места по време на намаз и таваф (Ахкям-ул-Куран, IV, 205). В друг айет пък се споменава, че мъжете и жените, които опазват целомъдрието си и прикриват срамните си места, ще бъдат наградени от Аллах Теаля с опрощение и огромна отплата (ел-Ахзаб, 33: 35).

След като са предприети защитни мерки срещу погледа на противоположния пол, ислямът е поставил ограничение и за погледа на гледащия. Заповядал е на вярващите мъже и жени да свеждат погледите и опазват целомъдрието си: ***„Кажи на вярващите мъже да свеждат погледите си и да пазят целомъдрието си! За тях това е най-чистото. И кажи на вярващите жени да свеждат поглед и да пазят целомъдрието си, и да не показват своите украшения освен видното от тях, и да спускат покривалото върху пазвата си, и да не показват своите украшения освен пред съпрузите си или бащите си, или бащите на съпрузите си, или синовете си, или синовете на съпрузите си, или братята си, или синовете на братята си, или синовете на сестрите си, или жените [вярващи], или наложниците си, или слугите от мъжете без плътски нужди, или децата, непознали още женската голота. И да не тропат с крак, за да се разбере какво скриват от своите украшения. И се покайте пред Аллах всички, о, вярващи, за да сполучите!“*** (ен-Нур, 24: 30–31).

Единственото число на думата „хумур“ (покривала) е „химар“, чието значение в речника е „нещото, с което жената си покрива главата, нейният воал“. Според Саид ибн Джубейр (п. 95/713) този воал трябва да покрива както главата, така и врата и гърдите на жената до положение, че нищо от тях да не се вижда. (Куртуби, XII, 153)

Освен това, когато жената излиза навън и пред чужди мъже, тя трябва да облече още една външна дреха – джилбаб, за която в Корана се повелява: ***„О, Пратенико, кажи на съпругите си и на дъщерите си, и на жените на вярващите, да спускат върху себе си покривалото [когато излизат]. Това е най-подходящото, за да бъдат разпознати и да не ги огорчават. Аллах е опрощаващ, милосърден“*** (ел-Ахзаб, 33: 59).

Сура Ахзаб, в която се намира и по-горното знамение, е низпослана в Медина между 5–7 година след хиджрета (преселението). Изразът „джелябиб“ е множествено число на думата „джилбаб“, което в речника е определено като „широка дреха, риза и забрадка“, но означава също и дреха, която покрива жената изцяло, освен лицето и китките на ръцете й. В нашето общество тази дреха е позната повече като фередже.

Един от съвременните тълкуватели на Корана, Елмалълъ Хамди Язър (п. 1358/1939), определяйки джилбаба, казва: „Това е всяка външна дреха, която жените обличат върху своите дрехи. Дреха, която покрива жената от главата до петите, с изключение на лицето и китките на ръцете й. Освен това може да се каже, че така се нарича всяка външна дреха, с която жените се покриват“. (Хак дин Куран дили, VI, 337)

Според друг съвременен тълкувател, Сейийд Кутуб, основната цел на всички тези повели и забрани не е ограничението на свободата на мюсюлманина, нито пък на мюсюлманката, а обратното, запазването на тази тяхна свобода. Тъй като човек може да се почувства истински свободен само тогава, когато неговият „махремийет“, тоест неговата интимност, целомъдрие и достойнство, е под гаранция. Затова той допълва, че посочените правила за интимност и целомъдрие важат еднакво както за мъжа, така за жената. Те се градят изначално в същността на човека – с вяра и всеотдайност, а след това, по свободен избор, проличават и във външния му вид.

ВЪЗПИТАНИЕ ЗА ПРАВО НА ЛИЧНО ПРОСТРАНСТВО У ДЕЦАТА

СЕВИНЧ ЕМИН ТЕОЛОГ

Много скоро ще настъпи моментът, когато децата ще израстват и живеят в един свят без абсолютно никакво лично пространство. Ние като мюсюлмани сме длъжни да спрем този процес, вместо да се примирим с него.

Решението на определено социално явление се крие в смелостта да приемем пропуските, които сме допуснали до неговото появяване. Искам да повдигна един много болезнен въпрос, на който многократно сме опитвали да си отговорим, но поради липса на практическа информация не сме стигнали до видим резултат. Кои са границите на личното пространство у децата? Ние, мюсюлманите, имаме ли улегнала практика във възпитанието за право на лично пространство у тях? Как можем да развием нужните чувства като свян и срам в точните им измерения, без да омаловажим или надценим децата си или учениците около нас?

С цел придобиване на чувство за самозащита срещу нахлуване в личното пространство на детето трябва да му помогнем да изгради рефлекси, чрез които да се предпази от опасности от заобикалящия го свят. Факт е, че потърпевшите винаги предпочитат мълчанието, затова много рядко се засяга темата за сексуалното посегателство срещу децата, което, от друга страна,

не спира тази опасност.

Както възрастните, така и децата имат право на лично пространство. Детето не може само да определи границите, затова трябва да им съдействаме в това отношение. Ето няколко правила, които ще допринесат за обучението на децата ни:

Изграждане на съзнанието „Тялото е мое. То не е ничия друга собственост, принадлежи на мен. Само аз мога да реша кой да се доближи до мен, кой да ме докосва“. Например, когато е необходимо да смените дрехите на детето си, помолете за разрешение. Вместо да пристъпвате механично, просто кажете: „Намокрил/а си се. Може ли да ти сменим дрешките?“. Звучи безсмислено, но с течение на времето детето ще почувства дискомфорт, ако не му се поиска разрешение за това.

Изграждане на съзнанието „Можеш да се докоснеш до мен, ако аз ти позволя това“. Детето има право да решава кой може да се доближи до него. След навършване на 4 години, когато искате да го целунете, помолете го за разрешение.

Изграждане на съзнанието „Моята интимна зона“. Когато къпете детето или му сменяте дрехите, намалете до минимална степен допира до интимните му части. Не се шегувайте с тях.

Не насилвайте физически. Фактът, че сме по-големи от децата, не ни дава правото да упражняваме физическа сила върху тях. Това ще увеличи у детето чувството за безсилие, малоценност и безпомощност. При случай на нападка няма да може да се защити ефективно и накрая ще позволи на нападащия да постигне целта си. Не влачете насила детето си, ако не иска да отиде някъде. Ако не иска да бъде прегърнато, не го правете. Не го наказвайте чрез физически побой.

Изграждане на чувството за прикриване на тялото. Не позволявайте на детето да се разхожда голо вкъщи или поне прикрийте интимните му места. Това ще изгради чувство за дискомфорт, ако някой след време му свали дрехите насила.

След 4-годишна възраст на децата не се къпете заедно с тях и не се разхождайте разголени пред тях.

Научете детето да ходи само по нужда след 4–5-годишна възраст. Не го придружавайте, освен ако не е наложително. Трябва да знае, че тоалетната е индивидуално място.

След 4-годишна възраст трябва да си сменя дрехите самостоятелно и лично. Родителите също трябва да сменяват дрехите си в стаята си, а не пред децата.

След 7-годишна възраст трябва да почукате на вратата, преди да влезете в стаята му, и да му се извините, ако го видите без дрехи.

Научете детето кои са близки до личното му пространство и кои са по-далече от това. Комшията Кязим например не се нарича само чичо, а чичо Кязим; магазинерът Енес не е само бате, а се нарича бате Енес, или шофьорът Ахмед не се нарича само вуйчо, а вуйчо Ахмед. Само вуйчо и чичо по кръвна линия могат да се назоват така, без задължително да се споменават имената им. Точните понятия ще изградят у децата и точното разграничение в отношенията към другите около тях.

Много скоро ще настъпи моментът, когато децата ще израстват и живеят в един свят без абсолютно никакво лично пространство. Ние като мюсюлмани сме длъжни да спрем този процес, вместо да се примирим с него. Изброените по-горе практически съвети могат да бъдат приложени без особени затруднения, като положим усилия не само за индивидуална практика, но да говорим по тази тема и с други родители и преподаватели. Имамите могат да представят темата под формата на петъчно хутбе. Могат да се организират семинари и лекции за това. Въпросът за правото на лично пространство на детето пряко е свързан с неговото морално възпитание. Ако го игнорираме или омаловажим, ще навредим директно на здравословното духовно израстване на детето.

Забранените за брак роднини в исляма

(Тефсир на 22-ри и 23-ти айети на сура ен-Ниса)

Д-Р СЕФЕР ХАСАНОВ
ПРЕПОДАВАТЕЛ ВЪВ ВИИ

„И не се женете за онези, за които са се женили бащите ви. А онова, което вече е минало (не сте отговорни за него.) Наистина то е било голяма грешка, омразно дело и лошо като път.
Забраниха ви се (за женитба) майките ви, дъщерите ви, сестрите ви, лелите ви по бащина и майчина линия, племенниците ви от братята и сестрите ви, млечните ви майки, млечните ви сестри, тъщите ви, и заварените под ваша опека дъщери на жените ви, с които сте консумирали брака, а ако не сте – то няма грях за вас; и съпругите на синовете ви, които са ваша плът; и да съберете две сестри. А онова, което вече е минало (не сте отговорни за него.) Наистина Аллах винаги е бил Всеопрощаващ и Вечно смиляващ се.“

Несъмнено най-важният фактор в социалния живот на всеки човек е семейството и съответно женитбата като причина за появата му. Както за всяко друго нещо, така и по този въпрос Всевишния Аллах е поставил принципи и правила, спазването на които се счита за ибадет. В 23-ти айет на сура ен-Ниса, както и в много други подобни айети, Създателя категорично заявява правото си единствен да издава забрани и заповеди по отношение на рабите Си с думите „забраниха ви се“, без да се спомене забранителят, тъй като за слушателите е повече от явно, че не може да бъде никой друг освен Него. Характерно за мединските айети, какъвто е настоящият, обръщението е отправено към вярващите, което подсказва, че предпоставката за религиозно подчинение и отдаденост във всички сфери на живота е вярата. От темата на айета научаваме също, че изграждането и възпитанието на един индивид започва много преди раждането му. Аллах, Който повече от всеки друг познава човешката психика, е поставил ограничения за женитбата между роднини с цел да гарантира достойнството на всеки индивид в семейната йерархия и да запази обичта и уважението помежду им.

От айетите се разбира, че забраната за женитба може да бъде резултат от роднинство по кръвна, брачна или млечна линия, като в повечето случаи тази забрана е постоянна, а рядко, какъвто е случаят с женитбата за две сестри, е временна.

Постоянната забрана по

кръвна линия касае майките, дъщерите, сестрите, лелите и племенниците, като в числото на майките влизат и бабите, а в числото на дъщерите – и внучките.

По отношение на постоянната забрана по млечна линия в айета са споменати кърмачките и сестрите по кърма, докато с хадис, който гласи: „Забранява се по млечна линия онова, което се забранява по кръвна“, се забраняват и млечните дъщери, лели и племенници. Според мнозинството учени млечна връзка се установява с пет кърмения, преди кърмачето да е навършило двегодишна възраст по лунния календар.

Постоянната забрана по брачна линия включва тъщите, доведените дъщери на съпругите, с които е консумиран бракът, и снахите. От този айет учените са извели правилото: „Бракът с дъщерите забранява майките, а консумацията на брака с майките забранява дъщерите“.

Според айета временната забрана за женитба касае само сестрата на съпругата, докато продължава бракът, като в случай на развод или смърт съпругът може да се ожени за сестрата. А с хадис е наложена и временна забрана за женитба с лелята на съпругата.

Всяка една от жените в споменатите категории се нарича махрем, което означава постоянно забранена за брак жена. Освен това, както се разбира от айета, също махрем, в смисъл на постоянно забранен за женитба по отношение на жената, е всеки мъж като син, баща, брат, племенник, чичо, вуйчо, млечен син, млечен брат, зет (от дъщеря), доведен баща и свекър. Балдъзите и съответно зетьовете (от сестрите) не са махрем един за друг, тъй като забраната за женитба помежду им е временна. Според низпосланото в 31-ви айет на сура ен-Нур мъжете роднини със статут на махрем са изключени от числото на онези, пред които жената не може да се показва, без да е покрита, а с хадиси са изключени и от числото на онези, с които не може да пътува или да остава сама.

Облекло сред свои

ХАЛИЛ ХОДЖОВ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ИРШАД“

Основната роля на облеклото е да предпазва от атмосферните условия, студа, слънцето, вятъра и т.н., също и служи за покриване на тялото, скривайки телата ни от очите на околните. Обаче ролята му на украшение е много по-голяма, дори може да се каже, че е най-голямото украшение за човека. В исляма мястото и важността на облеклото ясно са застъпени, което е видно от текстовете, които го регламентират. То трябва да покрива тялото, да не го описва и да е чисто. Богатият дрипав и бедният със скъпи дрехи или надменникът са порицани от шериатските текстове.

Когато мъже са сред мъже, то задължително е покриването от колената до пъпа включително, което се нарича сетр-и аврет. Същите граници важат и за жените, когато са сред жени. А когато са само сред роднини мъже (махрем) като баща–дядо, брат, син–внук, чичо, вуйчо, син на брат или сестра, свекър, трябва да са облечени така, както са облечени и в присъствието на чужди хора. Естеството на живота понякога налага ситуации, в които, докато готвят, вземат абдест или вършат друга работа, може да се открие част от косата, китките, шията на жените, което е допустимо сред жени и гореописаните близки мъже.

„И кажи на вярващите жени да свеждат поглед и да пазят целомъдрието си, и да не показват своите украшения освен видното от тях, и да спускат покривалото върху пазвата си, и да не показват своите украшения освен пред съпрузите си или бащите си, или бащите на съпрузите си, или синовете си, или синовете на съпрузите си, или братята си, или синовете на братята си, или синовете на сестрите си, или жените [вярващи] или [слугините], владени от десниците им, или слугите от мъжете без плътски нужди, или децата, непознали още женската голота. И да не тропат с крак, за да се разбере какво скриват от своите украшения. И се покайте пред Аллах всички, о, вярващи, за да сполучите!“ (ен-Нур, 24: 31)

Свързано с айета, улемите тълкуват видната украса като облеклото, а гривните и видовете огърлици и гердани, обиците, украшенията на глезените и косата – като скрита украса.

ИСКАМ ДА УСПЕЯ И МОЕТО ЕДИНСТВЕНО ПРАВИЛО Е НИКОГА ДА НЕ СПРА ДА ВЯРВАМ

МЕРВЕ АЗИЗ
ЖУРНАЛИСТ

Тя отговаря: „Духовното училище в Шумен за мен е билетът на знанието и аз не исках да пропусна този шанс. Да, доволна съм“.

Понякога човек не забелязва, че сам се отказва от мечтите си. Просто нещо го кара да си мисли, че другите няма да го приемат, и понеже няма да бъде приет от останалите, той дори не прави опит да успее. Това е често срещано явление сред мюсюлманското малцинство в България. Има младежи, които са се отказали от мечтите си само защото някой им е казал: „Не си прави труда, няма да те приемат“. Има и такива, които успяват, разбира се. Но как? Чрез решителност, упорит труд и вяра. Днес ще ви запозная с две деца. С тях си поговорихме именно за това как може човек да сбъдне мечтите си и да успее, както казват възрастните.

Берна Стефанова и Мусаб Сабри са ученици в Духовно училище „Нюввабˮ – гр. Шумен. Берна е на 16 години, учи в десети клас. Идва от Търговище. Обича да рисува и да се забавлява с приятелите си. Мусаб е на 15 години, в девети клас, дошъл в „Нюввабˮ след завършване на основното си образование в София,.

Започвам разговора с Берна. На въпроса „Защо избра да учиш в „Нюввабˮ?“ тя отговаря: „Преди да започна да уча в духовното училище, учех в Търговище, бях в паралелка по изобразително изкуство, което ми даваше възможност да се занимавам с едно от най-любимите ми неща – изкуството. По-късно научих, че в Шумен има духовно училище, и така започнах да размислям върху варианта да уча там“. Ре-

шава, че познаването на религията е гордост за всеки човек. И се записва в „Нюввáб“.

Питам я: „Доволна ли си от подготовката в „Нюввáб“?“ Тя отговаря: „Духовното училище в Шумен за мен е билетът на знанието и аз не исках да пропусна този шанс. Да, доволна съм“.

Мусаб обича да чете книги, да спортува, да пише есета и да учи чужди езици. Избрал да учи в „Нюввáб“, защото искал да научи най-важните неща за исляма, да стане по-възпитан и културен човек.

Задавам им следващ въпрос: „Много често, когато едно дете каже, че иска да учи в духовно училище, близките му казват: „Какво? Нима ще станеш ходжа?“. Каква е вашата история? Срещнахте ли такава съпротива?“.

Берна казва, че не е срещала такава съпротива от страна на близките си. „Не беше толкова трудно, както очаквах“, разказва тя и продължава: „Мислех, че приятелите ми християни ще се отдалечат от мен, но това не се случи. Дори вече съм забрадена и всички уважават моя избор, включително и приятелите ми християни“.

Не се е отказала и от любимото си занимание – рисуването. Тази година е взела участие в два конкурса. Единият е на тема „Водата – извор на живот“, организиран от ВиК – Шумен, а другият – от Главно мюфтийство, на тема „Пратеника и науката“. И в двата конкурса тя печели първо място.

Продължаваме темата за училището. Двамата разказват, че в това училище се учи много, но го виждат като плюс за бъдещето си. Стараят се да бъдат по-добри с всеки изминал ден.

На тази възраст обикновено човек започва да търси... Задава си въпроси, търси отговори за себе си. Най-често търси себе си и Създателя на вселената. „Откакто уча в това училище, научих много неща за религията си. Намерих отговори на много въпроси“, казва Берна.

Да, ама някои ученици и техните родители се притесняват от това, че ако едно дете учи в духовно училище, подготовката му няма да е достатъчно добра за кандидатстване във висши учебни заведения в страната и в чужбина.

Питам ги: „Притеснявате ли се за бъдещето си? Мислите ли, че дипломата от духовно училище ще ви бъде пречка за успеха, който желаете да постигнете?“.

„Не мисля, че като съм учила в „Нюввáб“, това ще ми попречи да продължа обучението си“, смята Берна.

Мусаб разсъждава така: „Не се притеснявам за бъдещето си, защото уча в „Нюввáб“! Да, някои ученици се притесняват, защото смятат, че подготовката им не е достатъчно добра за кандидатстване във висше училище. Но ако погледнем другите училища, те също се притесняват. Ние сме еднакви, нямаме ни нисше, ни висше – никаква разлика де факто спрямо другите и училищата! Няма разлика – учим духовни предмети, в другите учат чужд език или най-вече се занимават с другите предмети. Подготовката ни е добра и е достатъчна за продължаване в български и чуждестранни университети. Разбира се, успехът е за този, който полага усилия и труд“.

През свободното си време Берна чете книги, рисува или се забавлява с приятелите си. Вдъхновяват я автобиографиите на известни личности.

„Обичам да чета автобиографии на успели хора. Няма значение в коя сфера са прочути, те винаги ме вдъхновяват. Най-голямо впечатление ми правят хората, които от нищото са постигнали всичко. Известни личности като Опра Уинфри, Мухаммед Али, Уерис Диъри са наистина едни от успелите хора за мен. С големи трудности са постигнали успех и са дали пример на хиляди хора, показали са, че не трябва да се предаваме. Аз също искам да успея и моето единствено правило е никога да не спра да вярвам“.

Берна смята смята да продължи образованието си в две сфери – изкуство или медицина.

Мусаб иска да продължи образованието си в СУ „Св. Климент Охридски“. Мечтата му е да стане зъболекар или компютърен специалист.

И последно ги питам: „Къде виждате бъдещето си?“.

Берна иска да стане успяла жена, да бъде добра в работата си, но и прекрасна майка. А Мусаб отговаря така: „Искам мястото ми живота да бъде сред справедливи хора“.

ДОВЕРИЕТО

ХАНИФЕ МУСА ТЕОЛОГ-ПСИХОЛОГ

Вчера, докато чакахме отегчено професора, който закъсняваше за редовната лекция, студентите започнаха да роптаят и да се оплакват. Неочаквано дойде друг възрастен професор, който имаше ключ от залата.

Виждайки го, студентите започнаха да го умоляват да отвори залата, защото чакането и стоенето по коридорите на университета им е писнало. А професорът отвърна:

– Няма как да ви отворя, защото вътре има ценни неща, които могат да бъдат счупени или да изчезнат, но...

При което се обърна към мен и каза:

> *Пратеника на Аллах е бил прекрасен образец за доверие, наречен е ел-Емин (Доверения) още преди пророчеството. Хората в Мекка са поверявали вещите си на него, познавали са го като справедлив търговец и дори враговете му потвърждавали това.*

– Мога да ви отключа, ако вие се съгласите да бъдете отговорник, докато дойде професорът. Защото знам, че на мюсюлманите може да се има доверие.

След което отключи залата.

Тази малка и на пръв поглед незначителна случка ме накара да се замисля, че въпреки често срещаните нападки срещу мюсюлманите ние си оставаме „запазената марка“ за доверие. Факт е, че в днешно време е трудно да намериш доверен човек, на когото да разчиташ, да му повериш нещо. Но пък е и факт, че поколения наред мюсюлманите сме известни именно с довереността, на коя-

то ни учи религията.

Взаимното доверие между хората е от изключително значение във всяка сфера на живота, било то в търговията, в университета, на работното място, в личния ни живот и т.н.

Но в днешно време сме свидетели на това как тази безценна спойка в обществото изчезва и бива заместена със злоупотреби, измами и предателства, при което хората губят доверие помежду си. Няма как да не споменем факта, че в големите градове липсата на доверие между хората е много по-голяма в сравнение с хората, които живеят по селата.

Ще споделя един пример. В селото, в което живея, хората не заключват вратите си, когато излизат навън, а в големите градове при всяко излизане вратата бива заключвана, защото за минути биха ограбили жилището им. Може би в този контекст всички биха казали, че е нормално да нямаш доверие никому, защото не знаеш кой какво ще ти поднесе. И биха били прави, защото във времето, в което живеем, човек губи значима част от ценностната си система, а именно умението да бъде доверен и да проявява доверие към останалите хора.

А доверието играе важна роля в изграждането на едно здраво общество, в личностните взаимоотношения, между роднини и приятели, родители и деца.

Именно ислямът ни учи как да изградим здрави взаимоотношения на базата на доверието. Поставяйки, разбира се, на преден план изискването всеки мюсюлманин да изгради тази ценност и да бъде пример за това. Да пази поверената му вещ или споделената тайна, да бъде образец за останалите хора, особено днес, когато всички се нуждаят точно от това, което всъщност ислямът е предоставил на хората преди толкова време.

Пратеника на Аллах е бил прекрасен образец за доверие, наречен е ел-Емин (Доверения) още преди пророчеството. Хората в Мекка са поверявали вещите си на него, познавали са го като справедлив търговец и дори враговете му потвърждавали това.

Затова и мюсюлманите се стремят да следват примера на Пратеника и да спечелят задоволството на Аллах.

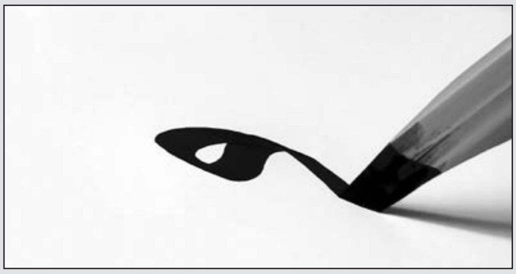

Решение на комисията по Фетва:

МОЖЕ ЛИ МЮСЮЛМАНКАТА ДА ПЪТУВА БЕЗ МАХРЕМ С ЦЕЛ РАБОТА, ЕКСКУРЗИЯ И ДР.?

От първично значение според исляма е гарантирането на живота, честта и достойнството на жената. Затова пътуването на мюсюлманката трябва да бъде само, когато е придружавана от съпруг или от махрем (баща, дядо, син, внук, брат, племеник, чичо, вуйчо). Това ясно е подчертано в хадисите на Мухаммед (с.а.с.) Но при наложителна ситуация (зарурет), при което се налага пътуването й без махрем, според мнението на някои учени, това се допуска в компанията на група жени, при условие, че има сигурност за живота, здравето и честта й.

ЕДНО ПРЕКРАСНО ТУРСКО СЕЛО В ДЕЛИОРМАНА: ПРИСТОЕ (ЮСУФХАНЛАР)

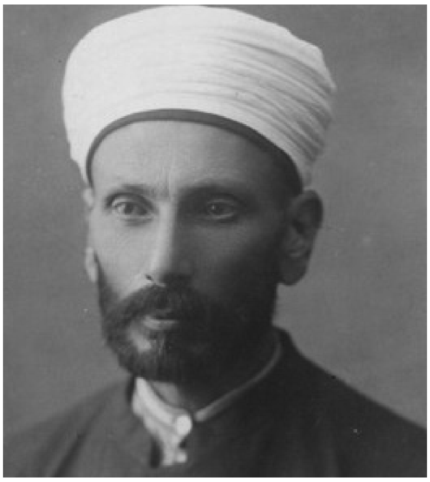

Когато пътуваме от Шумен към Силистра, към средата на пътя можем да срещнем едно селце на име Пристое (Юсуфханлар). То е малко и красиво село от Делиормана. Покрай него се намират и други села – Браничево (Шарвъ), Каолиново (Бохчалар), Гусла (Давулджулар), Климент (Енберлер). Селото, което граничи с тези села, е разположено отдясно на шосето от Шумен за Силистра. То е равнинно, полусъбрано и носи името на основателя си Юсуф, който е живял там в своя хан. Това било място за отпочиване, затова селото било наречено Юсуфханлар, означаващо „Юсуфови ханове". Около хана възникнало и днешното село, като около него се заселват и други мюсюлмани. Джамията в селото е построена около 1650 г., а новото училище – през 1935 г. В селото първоначално живеят само турци, мюсюлмани. Първият българин се заселва от Шумен, след това, през 1900 г., идват и други от с. Върбица (Шуменско) и с. Хърсово (Разградско). Местностите са с турски названия: Кору-алтъ, Джевизлик, Горна махала, Долна махала, Гьолджюк и др.

НАСЕЛЕНИЕ НА С. ПРИСТОЕ (ЮСУФХАНЛАР) ПРЕЗ ГОДИНИТЕ:

Година	Население
1920	892
1946	1410
1956	1521
1965	1736
2001	1004
2009	1124
2015	1038

ИЗВЕСТНИ ЛИЧНОСТИ ОТ СЕЛОТО

Най-известната личност на селото е Емруллах ефенди. Той е роден на 15 април 1878 г. в това малко и красиво лудогорско селце. След завършване на начално образование в родното си село Емруллах ефенди продължава образованието си в Сатърлъ медресе в гр. Силистра. След това той завършва специалност „Теология" в Истанбулския университет. След което се връща в България, установява се в гр. Шумен и започва да служи в духовната сфера по пътя на Аллах. В Шумен първо е бил директор на училището Медресе-и алийе. При основаването на Медресет-юн-Нюввааб той се премества там и е първият директор на училището. От основаването на Духовното училище „Нювваб" през 1922 г. до смъртта си през 1941 г. Емруллах ефенди отдава почти 19 г. от живота си на духовното израстване на стотици мюсюлмански и турски религиозни кадри, учители, писатели, поети и общественици.

ЙОНУЗ ЙОНУЗ
УЧЕНИК ОТ 10. КЛАС В ДУ „НЮВВАБ" – ШУМЕН

ИМАМ ИБН МАДЖЕ

Шестият поред труд сред шестте известни хадисни сборника „Кутубу ситте“, който се нарежда след трудовете на Бухари, Муслим, Ебу Давуд, Тирмизи и Несаи, е „Сюнен“, съставен от имам Ибн Мадже.

Името на тази видна личност е Ебу Абдуллах Мухаммед ибн Йезид ибн Мадже ел-Казвини. Роден е през 209 г. по хиджри в град Казвин, намиращ се в днешен Северен Иран, разположен е край южната част на Каспийско море. Този град е отворен за исляма още по времето на управлението на третия халиф Хазрети Осман, а първият валия на града е известният сахаби Бера ибн Азиб (радияллаху анх).

Когато навършва двадесет и две години, Ибн Мадже започва да търси наука и по-конкретно изучава хадиси, посещавайки най-известните ислямски центрове на своето време в Ирак, Басра, Куфе, Багдад, Мекка, Шам, Египет, Рей и други. Среща се с авторитетни учени, които стават и негови шейхове, сред тях са: Ебу Бекир ибн Ебу Шейбе, Али ибн Мухаммед ет-Танафуси, Мусаб ибн Абдуллах ез-Зубейри, Сувейд ибн Саид и много други. Изучава от тях хадисите в продължение на десетки години, след което се завръща в родния си град и се отдава на писане и преподаване.

Около Ибн Мадже се събират много ученици, които изучават от него тези велики науки. Сред учениците му са: Ибрахим ибн Динар, Сюлейман ибн Йезид ел-Казвини, Джафер ибн Идрис и още много други.

Ибн Мадже е един от големите учени, хафъзи, тълкуватели на Корана и изтъкнат учен в научните области тефсир, история и други ислямски дисциплини. Но той добива слава именно със своя хадисен сборник „Сюнен“, който – като предходните трудове от същия вид – е подреден според разделите на науката фъкъх.

Ибн Мадже добива слава и авторитет, хвален е както от учени, негови връстници, така и от много учени след него. Имам ез-Зехеби казва: „Ибн Мадже беше хафъз, праведен и човек с обширна наука“.

Неговите основни трудове са няколко: „Тефсир“, „Тарих“ и „Сюнен“, като най-известният и достигнал до нас е сборникът му „Сюнен“. Има пет тълкувания на този сборник, от които е отпечатано тълкуването на Синди, който е починал през 1138 по хиджри.

Сборникът на Ибн Мадже съдържа тридесет и седем раздела, като включва относително най-много слаби и измислени хадиси сред останалите пет сборника. Целият сборник съдържа 4341 хадиса, от които 3002 са предадени и от Бухари и Муслим, а останалите 1339 са хадиси, които той предава. Сред тях има 428 хадиса със сахих сенед (достоверна верига), 199 – с хасен сенед (добра верига), 613 – със заиф сенед (слаба верига), и остават 99 хадиса, от които някои са мункер (отхвърлени), други – мевзу (измислени, лъжливи). Хадисите са проверени и класифицирани от учените в тази дисциплина, живели след него.

Тази велика личност е починала на 64-годишна възраст, в ден понеделник, а е погребан във вторник, в последните осем дни от месец рамазан през 273 г. по хиджри. Дженазе намазът и погребението са извършени от неговия брат Ебу Бекир и другия му брат Ебу Абдуллах, и сина му Абдуллах. Аллах да се смили над тази велика личност и да го дари с висините на дженнета!

МУХАММЕД КАМБЕР
ЧЛЕН НА ВМС, ИМАМ

СОЦИАЛНАТА ДЕЙНОСТ НА ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО ПРЕЗ МЕСЕЦ РАМАЗАН

Отдел „Социален“ на Главно мюфтийство – съвместно с районните мюфтийства и неправителствени организации от Турция, Германия и Кувейт – през месец рамазан раздаде 2723 хуманитарни пакета на територията на страната. За поредна година и в България беше организирана кампания за набиране на средства за хуманитарни пакети, които бяха разпределени по районните мюфтийства. Заедно с това бяха раздадени 6,5 тона фурми, които бяха осигурени от Посолството на Кралство Саудитска Арабия.
Освен това Главно мюфтийство и районните мюфтийства организираха рамазански програми с ифтари почти във всички райони на страната, в които участваха десетки хиляди души. За постигането на социалните цели служителите от отдел „Социален“ бяха на обиколка по районните мюфтийства в Родопите, Лудогорието и Добруджа.

ИФТАР СЪС СТУДЕНТИ ОТ МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

Районният мюфтия на Варна Реджеб Реджеб бе домакин на ифтар, проведен на 10 юни във варненската джамия „Хайрие“. В ифтара участваха около 70 бъдещи лекари. Студентите останаха изключително доволни от организирания ифтар, но най-впечатлени бяха от прекрасното четене на Свещения Коран.

ИФТАР В ДЖАМИЯТА „ХАДЖИ ХЮСЕИН“ В БЕЛОГРАДЧИК

Със съвместната инициатива на Районно мюфтийство – Монтана, и Мюсюлманско настоятелство – Белоградчик, на 11 юни в джамията „Хаджи Хюсеин“ в гр. Белоградчик беше организирана рамазанска вечеря ифтар. На ифтара бяха поканени граждани на Белоградчик, както и семействата на съседите около джамията.
По време на ифтара районният мюфтия на Монтана Неджати Али разясни ползата от говеенето и споделянето на благата.

ИФТАР В „КУРШУНЛУ ДЖАМИЯ“ В СИЛИСТРА

Районният мюфтия на Силистра Мюддесир Мехмед за поредна година организира ифтар в историческата „Куршунлу джамия“, която се намира в центъра на града. На ифтара с джемаата от двете силистренски джамии взеха участие главният мюфтия Мустафа Хаджи, председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, районните мюфтии на Разград, Добрич и Варна. Присъстващите се помолиха на Всевишния Аллах и пожелаха ифтарите в „Куршунлу джамия“ да се превърнат в ежегодна традиция.

НОВА КНИГА ЗА ДЖАМИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

На книжния пазар се появи новата книга на проф. д-р Любомир Миков със заглавие „Джамии и месджиди в България – интериор, екстериор, декорации“. Книгата е издадена от Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ – издателството на БАН, с финансовата подкрепа на Главно мюфтийство.
В този труд за първи път се разглеждат комплексно темите за интериорното устройство на джамиите, тяхната екстериорна специфика и архитектурен декор. Обхванати са 88 джамии и месджиди в България. Съставено е и приложение от 152 страници цветен илюстративен материал.

САХУР В СЛИВЕН

Районният мюфтия на Сливен организира рамазанска закуска сахур в двора на джамията в гр. Сливен. В благодатното време на сахура присъстваха около 50 души, основно младежи. Духовната гощавка бе уважена и от председателя на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, районния мюфтия на Стара Загора Турхан Хасан и областния мюфтия на Едирне Емруллах Юзюм.